

RELIEF

13 - 14

AUGUST -
SEPTEMBRIE -

1993

16 PAGINI

100 LEI

Revistă lunară literar-artistică și didactico-științifică

Noiembrie e drumul spre Alba Iulia

MARELE TIMP

de LUCIAN BLAGA

Pentru marea, istorica adunare de la Alba Iulia, unde s-a hotărât alipirea Transilvaniei la patria-mună, n-a fost nevoie de o deosebită pregătire a opiniei publice. Pregătirea se făcuse de sute de ani. În dimineața zilei de 1 decembrie, ca la un semnal, lumea românească a purces spre Alba Iulia (spre Bălgrad, cum îi spuneam noi cu vechiul nume), pe jos și cu căruțele. Am renunțat la călătoria cu trenul, căci până la Alba Iulia nu erau decât 16 km. Era o dimineață rece de iarnă. Respirația se întrupa în invizibile cristale. Pe o parte a șoselei se duceau spre Alba Iulia, scârțâind prin făgașele zăpezii, căruțele românești, buchete de chiote de bucurie, alcătuind un singur șir, iar pe cealaltă parte se retrăgea în aceeași direcție armata germană, ce venea din România, tun după tun, ca niște pumni strânși ai tăcerii. Soldații germani, fumegând liniștiți din pipe, se uitau mirați după căruțele noastre grăbite. Ei își luau răgaz. Nu s-a produs nici un incident. -Uite, îi spun lui Lionel, așa, - prin ger și zăpadă, se retrăgea pe vremuri Napoleon din Rusia. - La Alba Iulia nu mi-am putut face loc în sala adunării. Lionel, care era în delegație, a intrat. Am renunțat c-o strângere de inimă și mă consolam cu speranța că voi afla de la fratele meu cuvânt despre toate. Aveam în schimb avantajul de a putea colinda din loc în loc, toată ziua, pe câmpul unde se aduna poporul. Era o roire de necrezut. Pe câmp se înălțau, ici-colo, tribunele de unde oratorii, cu glas prea mic pentru atâta lume, treceau, pentru multiplicarea ecoului, de la o tribună la alta. În ziua aceea am văzut ce înseamnă entuziasmul național, sincer, spontan, irezistibil, organic, masiv.

Era ceva ce te făcea să uiți totul, chiar și stângăcia și totala lipsă de rutină a oratorilor de la tribună. Seara, în timp ce ne întorceam cu aceeași trăsură de la Sebeș, atât eu cât și fratele meu ne simțeam purtați de conștiința că pusesem temeiurile unui alt Timp cu toate că n-am făcut decât să „participăm”, tăcuți și insignifianți, la un act ce se realiza prin puterea destinului.

Faptul de la răscrucea zilei, cu tăria și atmosfera sa, ne comunica o conștiință istorică. Când am trecut prin Lancrăm, satul natal, drumul ne ducea pe lângă cimitirul unde, lângă biserică, Tata își doarme somnul sub rădăcinile plopilor. Zgomotul roților pătrundea desigur până la el și-i cutremura oasele. „Ah, dacă ar ști Tata ce s-a întâmplat” zic eu fratelui meu, întorcând capul spre crucea din cimitir.

Și cât a ținut drumul prin sat n-am mai scos nici un cuvânt, nici eu, nici Lionel. O emoție ne strânsese gâtul ca o mână, care încetul cu încetul se înmuia, după ce voise aproape să ne sufoce. În sat era întuneric și liniște. Când dăm să ieșim din sat, numai ce auzim dintr-o curte, neașteptat, în noapte, un strigăt de copil: „Trăiască România dodoloață!”

Constantin Brâncuși - În atelierul din Paris

din sumar:

- Dialoguri cu Ștefan Aug. Doinaș și Ioan Alexandru
- Fragment de roman de Iosif Maria Bâta
- Pagini europene : proză de scriitorul slovac Jan Tužinsky

DICTIONAR PLASTIC ARĂDEAN

MIRCEA SENIC

Pentru a face portretul unei păsări, spune Prevert, trebuie să pictezi mai întâi colivia. Pentru a schița portretul unui pictor, este vorba aici despre Mircea Senic, trebuie să-i cunoști atelierul și nu în cele din urmă obsesiile.

Portret al artistului în atelier

Atelierul său din Curtici se află pe strada Cloșca, 20. Nu este nici modest, nici strălucitor. Are însă în el ceva din amprenta artistului, pornind de la îngrămădirea de lucruri, tablouri, reproduceri, tăieturi, și până la șevaletul vechi de care nu s-a despărțit de la absolvirea Institutului de Arte Plastice. Pe un perete, primul autoportret cu chitara, căci artistul e îndrăgostit de acest instrument și de muzica de jazz. În cazul său pictura se completează în mod fericit cu melosul. Zeci de albume de pictură și discuri, rame, fragmente de lucrări, ciopârțite chiar de mâna sa pe vremea primelor experimente. Obiecte inutile, oale smălțuite, frunze și fructe uscate, faimoasele cigăre, cochilii, pietre cu forme ciudate, măciulii de mac, păstăi răsucite, toate aceste corpuri n-ar constitui decât niște neînsemnate efemeride dacă ele n-ar visa - în imaginația artistului plastic - forme geometrice contopite în compoziții.

Ajuns la maturitate pictorul a eliminat prin detașare și calm toate urmele de crispă. Am putea afirma fără exagerare că, de multe ori, artistul este capabil să creeze împotriva propriilor sentimente menținând asupra realului o privire încărcată de umanitate și înțelegere. Prin desenul auster și hiperrealist graficile inițiate în expoziția din 1987 pun în ecuația creației cerebralitatea unui artist autentic. Florile sale volatile reprezintă bucuria nealterată a artistului retras într-un orașel de provincie. Lucrările sale efectuate în această manieră înfrunzesc un adevărat studiu al luminii Câmpiei.

Nu întâmplător s-a afirmat despre Mircea Senic că este un artist solar. Ajuns la maturitate el ne prezintă până acum trei perioade: Compozițiile cu motive geometrice și florale sunt

bântuite de lirismul dezlănțuit al tinereții. În tripticul „Florile soarelui” artistul își stopcă acest lirism ajungând la o explorare autentică. A doua perioadă este aceea a graficii colorate în care își depășește preocupările decorative și continuă acest efort prin studiul și sugestiile oferite de o imagine mioapă asupra unor obiecte și fragmente de piatră, scoici, bureți uscați, fructe și flori din care viața s-a scurs, metamorfozându-le. Elemente de configurație a realității sunt plasate într-o dezordine aparentă ce conferă un echilibru secret notațiilor sale. Căutările l-au dus pe Mircea Senic la o inovație plastică de dată mai recentă care folosește mijloacele tehnicii mixte. El începe să picteze un obiect, un tors sau un peisaj din prisma incidențelor de lumină și culoare luate în ansamblul lor. De aici jocul secund al imaginii, fascicule trecute printr-o prismă, sau simulacreele unei organizări în jurul temei jocului dintre aparentă și esență unde spontaneitatea și gestul liber își au configurația lor, bine cumpănită. Aceleași lucrări fac să transpară pe alocuri configurații enigmatice (peisaje selenare și litomorfe sau felii de concret) învăluite, toate, într-o aură ce trădează starea sufletească a artistului.

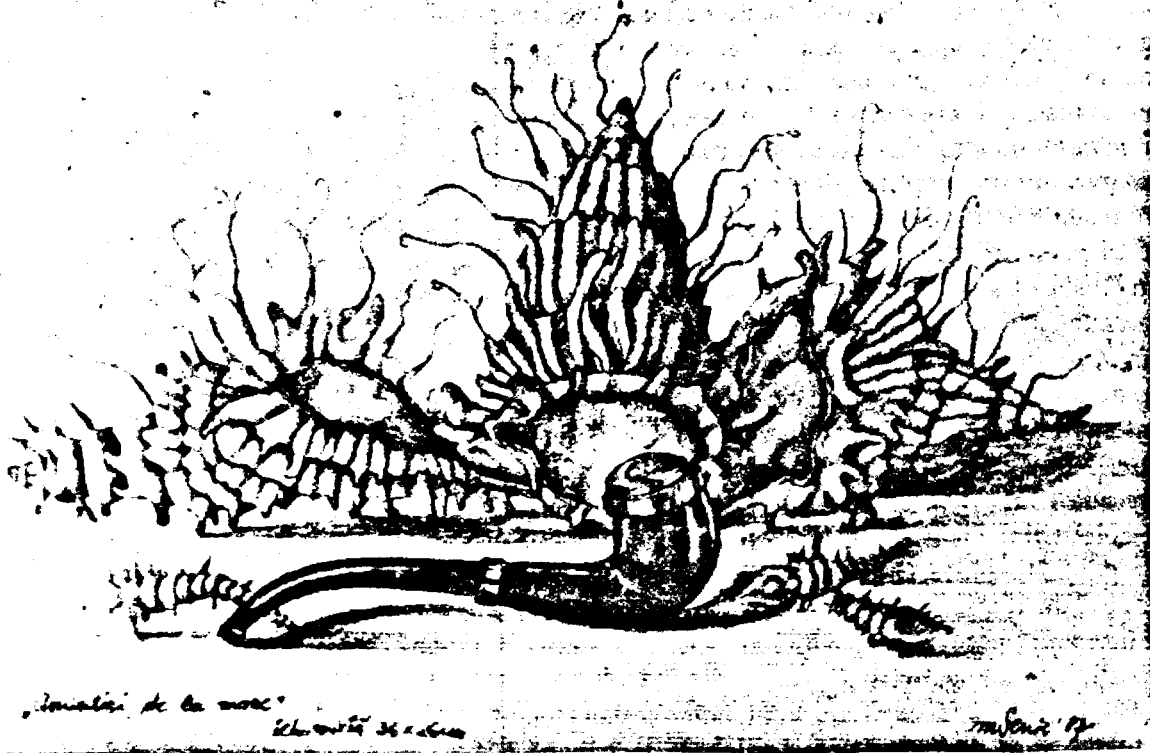
În atelierul său din inima orașelului de câmpie Mircea Senic pictează în liniște. Lucrările sale dezvoltă în timp o gamă largă de obsesii, bucurii sau tristeți. La cei 54 de ani omul își

„Maci”

păstrează intacte două însușiri, indispensabile artistului: privirea și mișcarea sigură a mâinii care pictează.

Gheorghe MOCUȚA

„Amintiri de la mare”

Ana Blandiana

Sertarul cu aplauze

Singurul roman al poetei Ana Blandiana repreintă o „stare”, dar și o izbită surprindere a dramei intelectualului societății românești de dinainte de decembrie '89. De fapt ea aparține unei întregi societăți ajunsă pe culmile robotizării și ale absurdului, acceptând firescul ca nefiresc, normalul ca anormal, adevărul ca minciună, sănătatea ca o boală. O întreagă societate stă sub semnul fugii de realitate, al

refuzului de a accepta nimicnicia impusei condiții, al încercării de evadare, de salvare prin lașitate. Frustrarea socială este resimțită exacerbât și intelectualul încearcă mijloace de supraviețuire. El se refugiază în creație și dragoste, paleative fragile ale autoînșelării. Psihoza creată de diabolica, de meticuloasă „orientare” și „instruire” specifică sistemului comunist și

ducând spre un unic țel; robotizarea, este aceea a fugii, a paralizării oricărei îndrăzneții. Artistul încearcă o eliberare de psihoză, născând personaje ca: tovarășul Mardare, securiști înzestrați cu toate tarele activistului sistemului, dar eliberarea se dovedește iluzorie, conștiința creatorului nereușind exorcizarea, dimpotrivă ea se încarcă și cu obsesia propriilor personaje.

RECENZIE

Fuga lui Alexandru este simbolică și inutilă. Impresionantă rămâne tentativa sa de-a scăpa din sanatoriu și dezolanta constatare că balamucul se extinde ca o peciungine și că aplauzele din sanatoriul formator al „omului nou” deveniseră generale.

Îmbinând proza și poezia deopotrivă, „Sertarul cu aplauze” reprezintă dramatica noastră „golire” de uman și programarea noastră pe un unic sens. Fuga este o iluzie a luptei, o „înfrângere”; salvarea se impune: „Salvează-te îngere”. „Sertarul cu aplauze” - un cutremurător roman al splendidei funcționării a aparatului de „domesticit”, amintind parcă de „Colonia penitenciară” a lui Kafka, o „domesticire” până la nemișcare în front, și obținerea efectului scontat (vezi memorabilul tablou al declanșării demențialelor aplauze ale „cobailor” cu chip uman).

Lucia BIBARȚ

Poeme de Mircea Stepan

LABIRINT

lui Ovidiu Pecican

Harul până la treptele cerului
boarea nopții și a fantasmelor
Negre în care se cufundă gândul...
Hei, Amice
Acesta este Spasmul -
Axa din miezul cenușii -
Trupul Mistic al textului.

O aripă neagră acoperă clarviziunea,
dobânda epuizării totale pe care
o plătește viața...
și a fost anotimpul speranței
al felului care ne putea împlini
- mi-e frică!
- mi-e frică!
cohorte de diavoli și-o
Pasăre de Nămol
joacă torontoitul pe crestele translucide
ale Poemului; Dănuie Clio
Târfa pe care trebuie (imperativ) s-o
UCSD...

apoi o să tragem un pocheras
până spre Zorii Fânței -
cuvintele ard balastul organic
...pas!

ENUNȚ ACCEPTAT

Motto
-Omul din beție se trezește dar
din prostie niciodată!
(autor anonim)

zi stearpă... zile...
fără alcool...
parale tot mai puține -
cerșești la amici "dejal" de rom
...că iar se nserează
și prietenii tăi
au scris poeme
au băut

au murit
apoi cocoși negri au vestit
o glorie neagră
bună de dus la-nrămat:
o zodie ferice și ochii
holbași înspre ziua de ieri.
Stihiile nopții - Azazel - rondul din vis
prin virtutea idioată a provincialului
ce-și trăiește sibilin demnitatea
și-și face mătânii când aude că
tu ai comis un alt happening într-un birt
(mai perfect decât cel de săptămâna trecută)
zi stearpă... zile... fără alcool...
accepti jocul "turmei" -
protocol!

PSEUDO-DICTEU

lui Virgil Mazilescu, amintire...

pielea tăbăcită de vânturile serii
până la aprinderea lumânărilor apoi
virtutea dă iama în oraș să cunoască
deliciile nocturne să vadă boactărul
de noapte cum păzește avutul obștesc

și nici nu ai numărât pînă la trei că
vine dubița cu alcool... atenție la
semafor - urlii - atenție la semafor
imagini grotesci survolează sensul mișcării

...ploaie liturgică în finiturile de odinioară
și păcla deasă năpădește cleștarul...

CHIPUL MEU DE DINCOLO

Seara orbesc
și-mi părăsesc trupul
îmbibat cu alcool puturos.
Mă înalț și alene plutesc
peste un finut misterios,
zburător plictisit ca
figura fumegând între buze,
glisând între biografia dată
și cea dorită -
ce mă poate salva?
Cărăbușul de aur al
regretatului Edgar Allan Poe
zie,
și mă întorc la starea mahmură de-aseară.

ONIRICUS

(sau postfață la Cartea de la Tâla)

O nerăbdare sfârșită
Pe ochiul meleagurilor părăsite,
ce simt nevoia unor vorbe de seamă.
Era substanța unei gândiri scilipitoare, originală,
dar a făcut o crimă pasională
pentru unicul surâs al Giocondei.
Simțea săptămânile,
mișcări înșelătoare
Revederea pildelor uitate
ce dovedeau curând, sau poate niciodată
pasul ultimei demențe,
ca zbuciumul pădurilor aproape plânse
dintr-un poem de Holderlin.

„Lucian Blaga” - sculptură de Petre Stoian

„Cine este cărăbusul și cine microbul cu chipul urât al

(urmare din numerele 11-12)

E.Ș.: Vă rog să vă opriți la câteva momente importante ale vizitei din Germania!

I.A.: Aș dori să încep mai întâi cu întâlnirea foarte importantă pe care am avut-o cu domnul Müller, directorul Băncii Naționale Germane din Bavaria, cu care am stat împreună șapte ore! Printre numeroasele probleme abordate, am reținut trei chestiuni fundamentale, care sunt valabile nu numai pentru România, ci pentru toate țările din Europa de Răsărit, eliberate de totalitarism.

E.Ș.: Puteți să le enumerați?

I.A.: Mai mult decât atât, chiar doresc să mă refer pe larg la fiecare problemă în parte. Deci, prima problemă ce ne-a fost prezentată se referă la faptul că **INFRASTRUCTURA ȚĂRII SĂ FIE FOARTE BINE PUSĂ LA PUNCT!** Ce înseamnă aceasta? Înseamnă să avem șosele bune; să funcționeze telefoanele bine; să meargă trenurile la vreme; să zboare avioanele la vreme; să circule ziarele și părțile fără nici o opreliște; să circule - prin televiziune - ultimile știri și cele mai noi descoperiri din lume; să circule, aceleași lucruri, și prin radio; contactele personale prin simpozioane permanente; apoi prin universități bine puse la punct; prin întâlniri culturale; prin teatre bune. Deci, tot ce privește mass-media, comunicarea - care este inima societății - să fie bine pusă la punct! Dacă televiziunea este manipulată; dacă radioul difuzează informații false; dacă sunt puse în circulație cărți și valori depășite, idei greșite - care prin masca unei democrații poartă în esență germenul dictaturii, atunci întreaga societate se îmbolnăvește! De aceea avem nevoie de o infrastructură transparentă și foarte bine pusă la punct. Pentru că în prezent ea este haotică în toate țările Europei de Răsărit. Încă telefoanele se aud și nu se aud; parca te ascultă cineva și nu te ascultă; apoi presa, care are putere de comunicare, de a vesti lucrurile, să fie orientată spre prezentarea realității, ea poate populariza legi organice și idei sănătoase și nu

prostituiți! Printr-o presă sănătoasă putem elimina relele din societate, corupția care bănuie în țară. Dacă această infrastructură, care cuprinde atâtea lucruri, de la șosele și comunicații, până la cultură și spiritualitate, este bine pusă la punct, dacă avem predici sănătoase, o școală în care circule ideile cele mai organice, vom avea - cum zice Eminescu - „un organism natural, sănătos în toate domeniile”. Multe din aceste lucruri la noi nu funcționează cum trebuie, motiv pentru care trebuie să ne arătăm curajul să prezentăm realitatea pentru îndreptarea ei. Când au auzit partenerii de discuții că noi avem doar 1,5 milioane exemplare de presă zilnică, au rămas pur și simplu uimiți! Am fost întrebați: „Cum comunicați voi ideile între voi dacă nu aveți cel puțin trei milioane

exemplare de presă zilnică?”. De asemenea au rămas uimiți, cum de avem numai un singur post național de televiziune? Să rămâi victima unui grup de ziariști, care te informează tendențios este o adevărată nenorocire! Dacă reflectăm mai atent, constatăm că astăzi avem mai multe ziare de scandal decât o informare corectă! Domnul Ion Rațiu - care a venit în țară din Anglia, unde a trăit mai mult timp - îmi spunea mereu că dorește ca și în România să avem o informație obiectivă, corectă și nu tendențioasă! Ce înseamnă aceasta? Înseamnă să publicăm cât mai multe păreri ale unor persoane avizate într-un domeniu sau altul, și nu doar păreri subiective ale anumitor ziariști care se cred specialiști în toate chestiunile, deși habar nu au de multe lucruri! Numai articole avizate, scrise de oameni specialiști, pot să ducă la omogenizarea părerilor, lucru ce va duce cu siguranță la prosperitate economică și spirituală. Însă toate aceste lucruri - care cer o jertfă națională - nu mai funcționează. Trăim o adevărată nenorocire cu aceste ziare de scandal, care nu se ocupă de o informare corectă a oamenilor, ci de compromiterea lor, într-o inflație de păreri proprii, lipsite de discernământ moral.

E.Ș.: Vă rog să prezentați și cea de-a doua chestiune reținută la întâlnirea cu directorul Băncii Naționale Germane din Bavaria!...

I.A.: A doua problemă este **PRIVATIZAREA PÂNĂ ÎN PÂNZELE ALBE!** Acest lucru ni l-a spus un mare om de finanțe, care a dat miliarde de mărci pentru privatizare în Germania de Est!

E.Ș.: Deci, proprietatea particu-

lară! ...
I.A.: Exact! Ni s-a spus că dacă nu ai om care pe sângele lui, pe ochii lui, pe viața lui și a familiei lui să răspundă de bunul mers al propriei fabrici, dacă nu stă zi și noapte de veghe la bunul mers al întregii fabrici, atunci nu vom face nimica! În acest plan al eficienței, s-au încercat foarte multe metode, ajungându-se în cele din urmă la o singură concluzie: Din locul

în care lipsește persoana - proprietar, totul se prăbușește în cele din urmă. S-a arătat că e un drept divin la proprietate particulară, susținut și de enciclicele papale. Proprietatea este un lucru sfânt, care ține de demnitatea umană. Numai acolo unde sunt proprietari individuali, particulari, propășește societatea! Un om căruia îi merg bine lucrurile și care își pune în practică toate harurile creatoare aduce foloase pentru întreaga societate. Un om care are o sută de mărci, nu va fi prost să investească într-un lucru, în urma căruia nu va avea nici un câștig, măcar zece feningi! Din păcate la noi în țară se tot încetinește trecerea la proprietate particulară.

E.Ș.: Care ar putea să fie cauza acestei încetiniri?

I.A.: Este una singură, ca statul să sugă cât mai mult timp de pe urma societății, ca să nu fie nevoit să dea socoteală până la ultimul banuș de modul în care se cheltuiește banul public. În prezent doar treizeci la sută din profitul național este repartizat, în vreme ce restul de șaptezeci la sută statul îl folosește cum crede el, fără să dea nici o socoteală poporului, aceasta numai ca să rămână actualii conducători la putere! Proprietatea particulară înseamnă, în aceeași respirație, legi care să o ocrotească celui care o are. Din păcate aceste legi încă nu sunt puse la punct în țara noastră. Vă dau un exemplu: La Chicago, la întâlnirea cu miliardarii de acolo, la care am participat, au fost prezenți și câțiva oameni foarte bogați de origine română. Eu i-am întrebat pe bancherii americani, de ce nu investesc în România? Atunci, bancherii pe care i-am întrebat, s-au întors către românii bogați din America și i-au întrebat, la rândul lor: „Cât ai investit în România?”. Aceștia au răspuns: „Deocamdată așteptăm, nu suntem siguri că...” și așa mai departe! În clipa respectivă bancherii cărora m-am adresat, au spus: „Atâta timp cât bancherii români de aici nu au curajul să investească în România, nu o vom face nici noi!”, ori: „Când tu român bogat din America vei investi în România; mă voi băga și eu cu banii mei în afaceri cu tine!”. M-am întrebat, după cum era firesc, de ce există atâta rețineră în a investi în România? Răspunsul este simplu; atâta timp cât nu există legi care să ocrotească proprietatea particulară, nici un om de afaceri nu se aventurează să facă investiții mari în România! Dacă unui bancher străin care dorește să facă o investiție importantă la noi în țară nu i se dă posibilitatea să închirieze terenul pe care-și ridică construcția cel puțin pentru două generații, deci cum se obișnuiește 99 de ani, el nu va investi! Revenind la cele prezentate de gazdele germane la care ne-am referit, a doua problemă deosebit de importantă este privatizarea și legi care să ocrotească proprietatea!

E.Ș.: A treia problemă, la ce se referă?

I.A.: Al treilea lucru, după opinia mea, este colosal! **ÎNCETAREA IMEDIATĂ A SUBVENȚIONĂRII ORICĂREI ÎNTREPRINDERI FALIMENTARE!** Să nu se mai facă absolut nici o investiție acolo unde nu există profit! Societatea nu poate progresa dacă se fac investiții păguboase, din care pierzi, investiții fără nici un câștig! Ni s-a spus că la noi statul subordonează Banca Națională, căreia îi pretinde sume fabuloase ca să țină în funcțiune un combinat sau altul falimentar! Este inadmisibil să subvenționezi un combinat sau o fabrică care să-ți aducă înapoi numai jumătate din banii pe care i-ai investit! Este un dezastru economic! Atunci, ne întrebăm, de ce face acest dezastru statul nostru român? O fac cei aflați la putere, motivând că păstrează o masă mare de lucru, și, în felul acesta, să nu aibă mișcări sociale! Nici un guvern nu are voie să ceară bani de la Banca Națională numai ca el să poată rămâne la putere! Acolo unde se întâmplă asemenea lucruri, avem de-a face cu un stat bolnav. Domnul director Müller, ne-a declarat foarte clar, nici unul dintre conducătorii Germaniei nu-i poate porunci să subvenționeze

întreprinderi falimentare, pentru că în caz contrar nu ar mai putea răspunde de apărarea și calitatea mărcii germane. Pentru a satisface cererile guvernului în planul subvenționării unor investiții, se impun rapoarte exacte legate de viitorul acelei investiții, de modul în care acea investiție va aduce folos națiunii germane, cu cât va crește valoarea mărcii pe care trebuie să o apere!

ULVINE ALEXANDRU (Soția poetului): Personal consider că este un lucru extraordinar de pervers ca un conducător de guvern sau de stat să comande băncilor susținerea unor investiții falimentare! Aceasta este întocmai ca și când o orchestră încearcă să conducă dirijorul și nu acesta din urmă orchestra!

I.A.: Aceasta nu înseamnă că nu există și posibilitatea unor sponsorizări, dar numai acolo unde acest lucru este necesar! De pildă sponsorizarea unei filarmonici - pentru că draga mea soție a amintit de situația unei filarmonici - constituie un lucru rentabil, deși la prima vedere s-ar putea crede că nu este așa. Într-adevăr, o filarmonică nu aduce venituri imediate, dar concertele ei pot să ducă la liniștirea spiritului. Apoi cine frecventează mai mult aceste instituții culturale? Sunt studenți, care se află în perioada pregătirii lor profesionale și culturale, deci o categorie de tineri care mâine vor aduce importante beneficii țării. Așadar, avem de-a face cu o investiție cu bătaie lungă! De asemenea subvenționezi o universitate, dai burse unor studenți care mâine vor aduce venituri în casa țării! Revenind însă la cele discutate de noi aici, repetăm, că nici o țară din lume nu finanțează întreprinderi falimentare, ori sectoare care nu vor aduce nici un profit țării în viitor! Statul și orânduirile sociale care fac acest lucru, îl fac din interese periculoase pentru națiune, sunt lucruri care duc inevitabil la germele apariției unor noi dictatori, a unei ideologii menite să mențină o lume bolnavă, care va duce la ruina totală a unei țări, a unei economii!

E.Ș.: Ce alte obiective a mai cuprins vizita delegației parlamentare române în Bavaria?

I.A.: Un alt moment important al vizitei noastre în Bavaria l-a constituit prezentarea de către gazdele noastre a Institutului de Formare a Cadrelor Administrative, aflat în afara Munchenului, pe malul unor lacuri splendide. La discuțiile de la acest Institut a asistat și soția mea, pe care am s-o las în continuare, să vă prezinte esența problemelor care ne-au fost prezentate. Dar înainte de-a vorbi Ulvine, mai doresc să subliniez că această vizită în Germania a avut trei momente distincte. Primul moment a fost cel la care m-am referit deja. Cel de al doilea a fost întâlnirea cu domnul Hanns Mayer - cel mai cunoscut doctrinar al creștin-democrației germane, pe care-l cunosc personal, i-am citit întreaga sa operă, în biblioteca mea se află o bună parte din opera sa, operă care totalizează circa 40 de cărți. Hanns Mayer este unul dintre cei mai importanți gânditori creștin-democrați germani, este urmașul lui Romano Gardini la scaunul universitar. Are șase copii și s-a legat între noi o prietenie mai veche. Am avut discuții foarte importante, pornind tocmai de la tema simpozionului de la Săvârșin, „Stat, Națiune, Biserică - în viziunea creștin-democrată”, o temă foarte mult dezbătută mai ales după cel de al doilea război mondial, prezentă în toate universitățile germane. Aceasta pentru că întreaga educație se face pe temeiul unor legi de origine biblică, puse în practică și confirmate de istorie. În aceste universități există catedre, care formează moral, în spiritul dogmei creștine, generații după generații de oameni sănătoși, capabili să conducă, în mod eficient, toate sectoarele vieții economico-sociale. Aici se formează adevărate caractere de buni bancheri, buni economiști, buni politicieni, buni șefi de state, buni militari, buni preoți,

este soarelele care poartă România în străinătate?"

buni învățători și profesori și așa mai departe. Noi așa ceva nu avem în cadrul universităților românești. Abia acum s-a înființat un Institut de cercetare a doctrinei creștin-democrate, iar eu voi începe, de la toamnă, la Universitatea din București un curs asupra Democrației-Creștine, de origine Ortodoxă! Acest curs de la Universitatea din București îl voi ține probabil, o dată pe lună, și la Arad! Am temerile de bază pentru acest curs, am întreg fundamentul întrucât am predat, timp de două decenii Biblia, Vechiul și Noul Testament. În cadrul cursului voi prezenta morală creștină și spiritualitatea Bibliei în relații directe cu nevoile actuale ale societății românești. Pentru că nu-i suficient să arătăm numai cât de mareș este trecutul, dacă el nu are viabilitate în sufletul actual al nevoilor oamenilor, în această lume în care trăim. Deci întâlnirile cu acest important doctrinar creștin democrat, la care, de asemenea, a participat și soția mea, a constituit un alt moment esențial al acestei călătorii în Germania. S-a pus apoi următoarea întrebare: Poate exista o Universitate fără Facultate de Teologie? Mi-a răspuns unul dintre miniștrii prezenți la întâlnire că NU! Este cum ar fi o Universitate fără cap! Pentru că o Universitate care nu are în fruntea ei o Facultate de Teologie - deci să studieze Biblia și experiența Bisericii - este un institut de învățământ superior dezorientat, care nu are un fundament solid la baza formării unor caractere puternice! În țara noastră noi avem tot felul de facultăți și institute de învățământ superior prin care credem, în mod greșit, că vom putea forma tineri bine pregătiți în afara moralei creștine, fără Hristos, fără de credință în Dumnezeu! În Germania, cum am arătat, în fruntea tuturor Universităților oricât ar fi ele de mici, se află o Facultate de teologie, unde se învață tot ce ține de formarea caracterelor, în spiritul moralei creștine, a vieții de familie și a libertății persoanei! Dacă nu pornim de aici, de la baza educației, toate vor merge haotic, și vor rămâne pe oasele noastre - cum ne spunea bancherul german - cele mai oribile boli, cum este și lepra corupției, care ia proporții tot mai mari la toate nivelele societății. Fără o morală sănătoasă nu vom putea opri corupția. Nu vom putea opri subvenționarea pe mai departe, din bugetul țării, din banii poporului, a unor întreprinderi falimentare, care sunt păstrate de teama revolțelor sociale. Deci, dacă noi nu vindecăm boala aceasta spirituală, care este golirea de Dumnezeu - cum spun Sfinții Părinți - nu vom rezolva nimic!

E.S.: Vă rugăm să vă referiți și la cel de al treilea moment important al acestei călătorii în Germania!

I.A.: Al treilea moment important l-a constituit schimbul de idei pe care l-am avut la Institutul de Fărare a Cadrelor Administrative, situat în afara Munchenului, pe malul unui lac, într-un decor splendid, ce cuprinde de fapt o salbă de lacuri! La acest Institut se reciclează oameni care lucrează în cadrul administrației publice, notari, primari, toți cei care formează nervul oficial pentru buna funcționare a orașelor și comunelor germane. Este un model școlar - considerat de dânsii ca fiind cel mai viabil din întreaga lume, unde am aflat toate lucrurile legate de Know How - adică știința de a face. Ne-am gândit că ar fi bine să organizăm și noi o asemenea școală de pregătire a cadrelor din administrația publică, ca ar putea funcționa foarte bine la Brașov! Dar să o las pe soția mea să vă spună mai multe lucruri decât mine.

U.A.: Acest centru de pregătire a cadrelor din administrația publică garantează o cancelarie uniformă pe întreg cuprinsul landului, ușor de controlat și foarte eficientă. Pornind de la ideea că informațiile se învechesc foarte repede, în acest centru se instruiesc, prin reciclări, oameni de la toate nivelele administrației publice. În acest sens cursurile sunt de durată diferite, în funcție de

complexitatea muncii desfășurate. De pildă dacă eu sunt un mic scrib într-o comună germană, mă înscriu la această școală să zicem pentru două săptămâni, unde voi afla tot ceea ce este nou în materie de computer. De ce? Pentru că prelucrarea tuturor textelor aici se face la computer. Urmând acele cursuri intensive, în care scot pur și simplu untul din oameni, organizatorii îmi garantează că voi obține această pricepere. Cursurile încep dimineața, în condiții excepționale, într-o vilă aflată pe malul unui lac, la marginea pădurii, într-o clădire cu o lemnație strălucitoare, îmbinată cu sticlă, în care pătrunde mult soare, dar are în același timp o și umbră, deci tot ce vrei! Aici totul este asigurat la cel mai înalt confort - cantina și cazarea - pentru a se putea învăța într-un ritm alert. La sfârșitul cursului oamenilor li se dau materialele necesare pentru studiu. Totul intră în taxa care s-a plătit pentru această reciclare, taxă care este enormă, dar care este meritată prin lucrarea pe care cursantul o face în acest centru, pentru binele public. Desigur, specializarea este foarte mare. Fiecare se specializează în domeniul

Senat ca să scot din colegi Legea cultelor, decât unul mai puțin interesat de acest lucru! Ori să scot lacrimi din cititorii poeziilor mele! Să conchidem, sunt admirabile aceste școli, aceste reciclări care te ajută ca după ce ai ajuns la anumită specializare, să scoată maximum de eficiență din tine!

U.A.: Partea foarte bună, despovărătoare este următoarea: oamenii pot trece în revistă toate problemele noi apărute. Omul primește toate materialele necesare activității pe care o desfășoară acasă, în comuna în care lucrează, unde este funcționar public. În cazul în care la ei încă nu au apărut nevoi concrete într-un anumit domeniu să folosească întreg programul, oamenii sunt lăsați în pace. Dar în clipa în care ei se poticnesc de aceste lucruri, fiecare își caută materialul de care are nevoie, ca să rezolve imediat problema ivită în comună. În felu acesta oamenii ajung să fie foarte despovărați de anumite lucruri; pentru eficiență omul simplu nu mai este informat cu probleme în plus, cu lucruri care privesc numai pe șeful lui, iar șeful, la rândul lui nu mai este împovărat cu grija

Voi și nimeni alții sunteți autorii chipului urât al României în străinătate și nu altcineva! Pentru că străinii care vizitează România văd că de fapt alta este situația în țară, pot să înțeleagă toate greutățile existente, dar rămân contrariați de chipul pe care-l faceți voi țării, când mergeți în străinătate, ponegrindu-vă unii pe alții! Acest lucru face ca poziția voastră să fie cea mai neagră printre țările foste comuniste! Cu nimic nu s-a schimbat ceva mai mult în Ungaria, în Polonia, în Bulgaria, decât la voi! Și cu toate acestea, imaginea vecinilor voștri este mai bună decât a voastră în străinătate! Când veniți în străinătate denigrați cum puteți mai tare fosta poliție secretă, în vreme ce STASI din Germania, care poate a fost mai dură și puternică, nu este compromisă în același chip; mulți specialiști din STASI continuă să fie folosiți, în meseria lor, pentru ocrotirea țării, a bunurilor acesteia. Nu s-a schimbat nimic mai mult nici în Polonia și nici în Ungaria decât la voi în ceea ce privește acești oameni la care ne-am referit! Atunci de ce nu încercați să-i apropiați mai mult de voi? Avem în vedere ceea ce este bun în lucrarea lor! Opoziția dacă nu va ști să-și apropie acești oameni, nu va putea să facă acea negociere națională de care este nevoie în fiecare țară fostă comunistă! Vă spun acest lucru nu din răutate, ci pentru că țin mult la țara dumneavoastră. Încercați să fiți mai uniți în prezentarea imaginii României în străinătate, în conformitate cu realitățile existente în țară, și nu căutați numai denigrarea adversarilor! Pentru că astăzi, cum te întâlnești cu un grup de români care țin de o anumită grupare parlamentară sau de un anumit partid, începe să denigreze grupul opus, care ține de un alt partid! În final și se face scârbă de astfel de români, indiferent de ce grupare aparțin!

Dragă Emil, am rămas cu toții pur și simplu uimiți de acest adevăr care ni s-a spus în fața de ceea importantă personalitate germană! Ceva similar am pățit și în America. După întâlnirea pe care am avut-o cu președintele Bill Clinton, la recomandarea congresmenului Frank Wolf și a Senatului Americii, am plecat să ne revedem cu frații noștri români din America. Congresmenul Frank Wolf ne-a spus că în America, românii sunt pe primul loc la chivernisirea dolarului, la ridicarea caselor, la credite și cinste, dar sunt foarte fărâmițați și își uită foarte repede țara de unde au plecat! În loc să ne solidarizăm cu toții, cei din țară și cei care trăiesc în afara granițelor țării, continuăm să ne învrăjbim! În loc să ne solidarizăm cu toții, să facem o împăcare națională, noi continuăm să ne ponegrim, fără să ne ascultăm unii pe alții. Salvarea României nu poate veni prin astfel de practici decât prin muncă! Pretutindeni în lume pe unde am fost, ni s-a spus: „Puneți-vă la lucru, noi vă ajutăm, dar nu vă mai defăimați unii pe alții! Să știți că un străin care aude vorbind pe un român urât despre un alt român, îi întoarce spatele! Chiar dacă are dreptate! Este o lipsă de caracter să-l vorbești urât pe fratele tău! Deci voi și numai voi sunteți vinovați de oglinda urâtă pe care o are România în străinătate și nu este presa străină, cum adesea se invocă acest lucru!” Cine este cărbușul și cine este soarelele care poartă microbul cu chipul urât al României în străinătate? Suntem noi înșine! Câtă vreme nu vom înțelege acest lucru - chiar cu această frază trebuie să încheiem convorbirea noastră - nu vom ajunge departe! Așadar, iați o nouă alarmă din partea străinilor, „Defăimați-vă mai puțin, iubiiți-vă mai mult și puneți-vă serios la lucru!”

E.S.: Vă mulțumesc!
Convorbire realizată de

Emil ȘIMĂNDAN

Arad, 26 Iulie 1993

Convorbire cu poetul și senatorul de Arad IOAN ALEXANDRU

în care muncește, încât atunci când vine un om cu cele mai neașteptate lucruri, funcționarul reciclat va avea o grilă de reper ce reprezintă o soluție identică în tot landul, încât să poată rezolva orice problemă, oricât ar fi ea de complicată, pe plan local, fără să mai consulte Centrul, lucru ce micșorează ivirea unor abuzuri!

E.S.: Am înțeles că funcționarii mici sunt reciclați cu cele mai importante noutăți din domeniul lor de muncă. Pentru funcționarii mai mari, ce se întreprinde?

U.A.: Există o secție care se ocupă în mod special de oamenii care efectuează programe la computer. Sunt așa ziii oameni de elită. Programatorii trebuie să fie mereu pe fază, orice problemă nouă s-ar ivi. Ei vin în numai câteva minute ca să te ajute când ai nevoie de ceva. Ei au cheia de acces la toată lucrarea. Ei pot să supravezeze tot ceea ce se petrece în fiecare clipă. Orice intervenție la computer este marcată de ziua, ora, minutul și secunda în care se efectuează. Reciclările au loc ori de câte ori se consideră că este nevoie, mai ales la perfecționarea programelor. Aici lucrează oamenii cei mai modești și au o grijă extraordinară, de farmacist asupra textelor oamenilor. Cu ajutorul acestor programe - în cazul în care textele sunt scrise identic, pe întreg cuprinsul landului - se poate controla o cantitate uriașă de muncă!

I.A.: Să vă ajut cu un exemplu. De pildă eu sunt profesor universitar și scriitor, dumneata ești ziarist. În activitatea mea folosesc retorica la Universitate și, în prezent, în calitate de parlamentar, în Senat! Ca să te formezi în această direcție, pentru a fi eficient la Universitate și în Senat, ești reciclat cu elementele de bază - și eficiente - ale practicii concrete pe care o faci! Ce a spus Aristotel despre Retorică? A spus că este acea putere a unui om care trezește credința în cel care ascultă! Așadar, retorica, în această meserie are o mare importanță și o mare putere de convingere. De aceea un predicator te „bombardează” permanent în așa fel încât stoarce lacrimi din tine și trezește credința în om! Deci, când te ocupi de ceea ce trezește credința în om, alta este atitudinea față de meserie! Eu cu o mai mare patimă voi vorbi în

problemelor pe care le face subalternul. În felul aceste se face economie de timp și practic fiecare poate conta, în această lucrare, pe celălalt! În Germania oamenii se împart în două: poți conta pe un om sau nu poți conta! Dacă face parte din cei pe care nu poți conta, la prima cotitură greșită își pierde slujba! Acest lucru foarte dur se face în cea mai deplină amabilitate. Dacă nu ești eficient, nu ai ce căuta în acel loc de muncă! O funcție fără acoperire este străină Occidentului!

I.A.: În Germania societatea este structurată în jurul unor principii creștin-democrate de netrecut, aceste principii au fost puse în valoare și cu prilejul unificării Germaniei Occidentale cu Germania de Răsărit. Din păcate, în cazul nostru nu există asemenea principii, care să funcționeze în fiecare moment în mod eficient. De pildă dacă luăm problema unificării cu Basarabia. În prezent constatăm că la nevoile basarabenilor nu putem să răspundem cu ceea ce au nevoie ei în momentul de față. Acum Basarabia are nevoie de ajutoare financiare, iar noi nu avem cum să răspundem acestor nevoi, fiind în continuare o structură cu metehne, nu dispunem de posibilitatea aceasta! Neavând o structură fixată pe piloni indistructibili, - care sunt cei ai Evangheliei lui Isus Hristos - nu putem în prezent să venim în sprijinul fraților noștri! Avem milioane de români în jurul nostru care însetează după șederea cu noi, dar din păcate, nu se poate realiza acest lucru, această dorință a lor, pentru că societatea românească este incapabilă să răspundă nevoilor lor! Iar dacă nu vom avea o viziune clară, cum să înlăturăm metehnele moștenite, vom rămâne cu toții vinovați pentru acest lucru!

E.S.: Din ce motive există atâta reținere în Occident pentru ajutorarea României?

I.A.: E o întrebare care ne dă de gândit. O personalitate importantă a Germaniei de astăzi, vorbind despre această problemă, a modului necorespunzător în care țara noastră este reflectată în ochii străinătății, ne-a spus următoarele: „Pentru acest lucru, voi, românii sunteți vinovați. Voi românii sunteți purtătorii chipului de astăzi al României în străinătate!

R

REFLECTII ECOLOGICE DESPRE „TEMPLUL CULTURII”

Unica specie din mulțimea celor existente în trecut și prezentul biosferei terestre, care se deosebește și separă fundamental de toate celelalte viețuitoare prin însușirea ei de a crea cultură, este omul. În contextul vieții organice contemporane această „ființă necunoscută”, cum a botezat-o savantul francez Alexis Carrel, este singura specie care posedă două nișe existențiale. Una este primordială, preponderent naturală și în ecologie poartă eticheta de „nișa ecologică a omului”. A doua este evoluată, de sorginte spirituală ori precumpănitor spiritualizată, iar prin analogie cu sintagma „nișa ecologică” am putea-o metaforic denumi „nișa culturală a omului” ori „Templul cultural”.

Nișa ecologică a unei specii îndeplinește mai multe funcții care toate împreună conduc la acordarea genofondului acesteia cu ambianța sa, având ca rezultat supraviețuirea. În cazul omului sintonizarea cu mediul se realizează pe două căi condiționate de dubla sa natură - cea biologică (organică) și cea spirituală (în parte psihosocială). Fără de conlucrarea celor două naturi și a celor două „nișe existențiale” pe care acestea le generează, petrecerea ființei cugetătoare întru viață nu ar fi posibilă.

Nu vom stăruia acum și aici asupra semnificației nișei ecologice pentru specia noastră, vom reveni asupra ei cu alt prilej. În lapidara noastră expunere ne va preocupa „nișa culturală a omului” ca instrument ce i-a conferit acestuia posibilitatea cuceririi unor spații biogeografice interzise sau inaccesibile inițial și i-a permis continuitatea în timp sub formă de etnie pe baza unei fragile memorii individuale și colective. În ipostaza sa de a doua cale pentru supraviețuire „nișa culturală a omului” constituie o extraordinară dublură a informației naturale, în cea mai mare parte genetică, absolut necesară perenității unei specii care a atins lumina conștiinței.

După milenii de cultură „Templul culturii” ni se înfățișează într-o arhitectură complexă de o descumpănitoare diversitate. Examinând dezvoltarea „nișei culturale a omului” în timp și din punctul de vedere al ecologiei umane s-ar putea susține, deși aserțiunile noastre ar putea fi contrazise, că „Templul culturii” posedă patru temelii distincte ce se interconectează printr-o secretă transfuzie. Din aceste temelii, metaforic vorbind, au răsărit și s-au zidit în cursul timpului patru coloane culturale pe care se sprijină la rândul ei o cupolă înfășurată de variate „fresce spirituale” ce încearcă să ne redea o incompletă și palidă imagine a Universului.

Din aceste patru coloane două s-au ivit în dimineața omenirii, încă înainte de geneza și desăvârșirea scrisului,

iar celelalte două odată cu ordonarea logică a gândirii, în mare parte condiționată de scriere. „Cupola Templului” s-a așezat de la sine deandată ce consolidarea creșterii și dezvoltării coloanelor s-a inserat într-un continuum cvasi-infinit. În forma sa generală această structură a „Templului culturii”, pe patru coloane îmbrățișate de o cupolă o regăsim în toate tipurile de cultură evoluată pe care le cunoaștem. Prezența unui plan general de structurare a „nișei culturale a omului” în toate culturile ne duce cu gândul la necesitatea existenței lui în forme similare pentru toate vremurile și spațiile în care a trăit omul.

Prima apărută și atestată de arheologie dintre coloanele „Templului culturii” a fost aceea a culturii religioase. Încă acum 40 de mii de ani omul din Neanderthal își îngropa morții în peșterile pe care le locuia. Actul a fost cu siguranță însoțit de un anumit ritual sacru dacă judecăm lucrurile după obiectele așezate alături de cel decedat. Evident un astfel de ritual nu și-ar fi avut nici un sens în lipsa unei credințe într-o viață dincolo de biologic, în afara unor legături cu lumea nevăzută a spiritelor.

A doua coloană a „Templului culturii”, de asemenea apărută înaintea scrisului și civilizațiilor urbane, a fost aceea a culturii artistice. Este dificil să știm astăzi în câte forme s-a manifestat ea. Un fapt este sigur și anume că ea s-a dezvoltat încă din paleolitic după cum atestă și descoperirile de la Tassili - frescele rupestre din Sahara a căror vechime s-a apreciat a fi aproximativ 20 de mii de ani - făcute de către prof. Henri Lothe (1958) de la Paris.

Coloanele a treia și a patra a „Templului culturii” sunt reprezentate prin cultura științifică și cultura umanistă, forme dezvoltate precumpănitor de cultura europeană, mai ales de la Renaștere încoaace.

În fine „Cupola Templului culturii” în metafora noastră nu poate fi alta decât filosofia cu diferitele sale curente. Acestea din urmă caută să ne zugrăvească Universul din diverse unghiuri ce își au punctul de deschidere în informațiile oferite de cele patru coloane de aur ale culturii. Dacă una din ele astăzi ar lipsi, individul și prin el întreaga societate ar fi știrbite de reale valori morale, artistice, umaniste și științifice. Eliminarea în cei 45 de ani de dictatură comunistă a culturii religioase din viața societății noastre se resimte, uneori în manifestări monstruoase, mai ales la unii reprezentanți ai generațiilor care n-au cunoscut o altă Românie decât cea marxistă.

Ecologul și biologul în general le este confortabilă constatarea că temeliiile „nișei culturale a omului” s-au clădit în străfundurile existențiale pe mai multe caracteristici genetico - psihologice ale făpturii cugetătoare. Dintre acestea două sunt de o importanță primordială: sensibilitatea și curiozitatea. Sensibilitatea amplifică, mai ales în direcția artistică și religioasă, informațiile primare și secundare provenite din cele două „nișe existențiale” ale omului. Curiozitatea caută să afle și să știe ce sălășluiește în dosul sau străfundul informațiilor primare și secundare despre lume. Sensibilitatea a generat credințele și simțul estetic, curiozitatea - aplecarea logică spre anchetarea și explicarea naturii lucrurilor și a omului însuși.

Abordând cultura printr-o analogie cu nișa ecologică (în conformitate cu ideile relativ recente ale lui W. H. Leatherdale din al său opus „The Role of Analogy, Model and Metaphor in Science”, North - Holland Publishing Company, Amsterdam - Oxford, 1974) constatăm că ea ni se înfățișează ca o zidire absolut necesară supraviețuirii omului deoarece aceasta pune „trestia gânditoare” în cel mai înalt grad de acord cu ambianța sa materială și spirituală. Apelând încă odată la analogia cu nișa ecologică se poate observa că prin nișa culturală ne situăm într-un spațiu cultural multidimensional, într-un hiperspațiu dacă vreți, în fiecare gen de cultură își are semnificația sa, iar la o analiză mai pertinentă ni se relevă faptul că fiecare formă de cultură poate fi complementară celorlalte. Îndeobște în aria culturii umaniste s-a crezut și se mai crede că artele și religia s-ar opune științelor naturii și chiar celor umaniste și de asemenea curentelor filosofice născute din aceste încrâncenate potrivnicii. Despre astfel de poziții considerate de neîmpăcat s-a mai scris mai ales

în cea de a doua jumătate a secolului nostru. Este suficient să amintim aici opera fizicianului și scriitorului englez C. P. Snow intitulată „The Two Cultures and the Scientific Revolution”, Cambridge University Press, Cambridge (1959), ori în cultura românească puțin pomenitul eseu de avangardă a doctorului Victor Săhleanu „Arta rece și știința fierbinte”, Editura Cartea românească, București (1972) în care sunt analizate conexiunile posibile a exista între cultura artistică și cea științifică.

În principiu cele patru ipostaze ale culturii caută răspunsuri aceluiași eterne probleme umane având însă puncte de plecare variate și totodată complementare. Metodele de anchetare ale realității sunt și ele diferite fiind impuse de natura intimă a sectorului de Univers cercetat. Coloanele culturii întemeiate pe sensibilitatea ființei se folosesc de intuiție și de regulă urmăresc descoperirea legăturilor omului cu Divinitatea sau a raporturilor cu Universul subiectiv al frumosului. Astfel de relații, de o esență foarte delicată, au condus și conduc la stabilirea de perene valori morale și de mereu primenite valori estetice. Coloanele culturilor fundamentate pe curiozitatea inerentă logosului utilizează de predilecție deducția în scopul dezvăluirii unor adevăruri relative referitoare la natură, om și societate. Astfel de adevăruri sunt fie de ordin fundamental, fie precizează niște valori pragmatice supuse devenirii.

Tendențele generale amintite ce s-au manifestat și se manifestă în cele patru mari coloane ale Templului culturii se pot regăsi în variatele curente ale filosofiei europene, dar și din afara acesteia, încă din antichitate.

Relațiile dintre om și Dumnezeu, dintre om și spiritualitate în general, precum și problematica valorilor morale generate de acestea sunt amplu dezbătute în scrierile sfinților părinți ai bisericii răsăritene (de la sf. Ioan Gură de Aur până la sf. Ioan Damaschinul) și apusene (începând cu opera sf. Augustin și sfârșind cu aceea a sf. Toma de Aquino). În zilele noastre tezaurlul filosofico - religios al primelor veacuri de creștinism și al evului mediu a fost preluat și analizat de mai mulți gânditori printre care un loc de frunte îl ocupă curentul neo-tomist inițiat de francezul Jaques Maritain, conceptul de noosferă elaborat de preotul și paleontologul Pierre Teilhard de Chardin, considerațiile etice ale medicului și teologului francez Albert Schweitzer și alte idei din sfera filosofiei idealiste. Rolul intuiției în cunoașterea artistică a realității a fost pe larg analizat de Henri Bergson, iar la noi de Lucian Blaga. Semnificațiile observației și experimentului au fost supuse unei ample investigații de mai multe curente filisofice începând de la cartesianismul lui Rene Descartes și concepțiile lui Francis Bacon și sfârșind cu pozitivismul logic al lui Ludwig Wittgenstein ori structuralismul lui Claude Levi-Strauss. Aplecarea conștiinței umane spre Universul exterior omului, accesibil mai ales pe calea simțurilor, a generat curente filosofice materialiste începând cu atomismul lui Democrit și sfârșind cu ideile unui Julien Offroy de La Mettrie, Claude Adrien Helvetius ori Karl Marx și epigonii lui din secolul al XX-lea. Iată o bogată și incompletă cromatică de idei filosofice care își găsește fiecare locul pe cupola templului culturii, reflectând starea și interpretarea cunoștințelor noastre într-o epocă dată. Oricum Universul - atât în ipostaza sa materială, cât și în cea spirituală - judecat prin prisma a ceea ce știm astăzi pare să fie, așa cum a susținut marele fizician Albert Einstein, unitar și logic. Aceste proprietăți evidente și intrinsece ale Universului cu siguranță derivă mai degrabă din ordinea spiritului și nu din mișcarea haotică a substanței (materiei). Marx s-a înșelat când a crezut că mișcările materiei generează spiritul. Realitatea se pare că dă dreptate lui Hegel care a susținut că spiritul imprimă materiei mișcarea. La această aserțiune noi am putea adăuga faptul că spiritul se exprimă mai ales prin informație, cu ajutorul căreia stăpânește substanța și energia.

Prof. univ. dr. VIOREL SORAN

Convorbire cu poetul ȘTEFAN AUG. DOINAȘ, membru al Academiei Române

-Stimate domnule academician Ștefan Aug. Doinaș, prima întrebare pe care doresc să v-o adresez se înscrie într-un registru de ordin personal: Ce a însemnat Revoluția din Decembrie '89 pentru poetul și academicianul Ștefan Aug. Doinaș, în plan literar, moral, civic și politic?

-În momentul Revoluției poetul exista, academicianul încă nu exista. A fost un moment, în plan psihologic de mare entuziasm, de descătușare sufletească, de aspirații și speranțe, dintre care numai puține s-au realizat! Am participat în acele zile, ca tot bucureșteanul, pe stradă, la valul de revoltă și entuziasm, care a fost caracteristic acelor momente. Am văzut - sunt ferm convins că acesta este adevărul - că mișcarea aceea a fost absolut spontană, populară, unanimă și că dacă se poate vorbi și despre o lovitură de stat organizată de cineva, nu se poate vorbi decât în sensul că oamenii politici care doreau căderea lui Ceaușescu au profitat de acest moment, au sărit pe creasta valului și au deturnat linia majoră a Revoluției. Părerea mea este că trei factori au dus la declanșarea acestei Revoluții: o dată e nemulțumirea populară, care s-a și concretizat în acte de revoluție; apoi atitudinea protestatară a dizidenților, între care unii au dovedit o mare tărie de caracter și, fără îndoială, o anumită activitate secretă a rivalilor lui Ceaușescu! În momentul în care poporul însuși a năvălit în Piață și a cerut căderea dictatorului, ceilalți doi factori, atât dizidenții, cât și rivalii lui Ceaușescu au fost luați prin surprindere! După un moment de derută ei și-au revenit foarte repede și s-a petrecut ceea ce numim cu toții confiscarea revoluției. Pentru mine momentul a fost de mare însemnatate. Eram de câteva luni de zile interzis din cauza scrisorii pe care am semnat-o, împreună cu alți confrăți ai mei, în sprijinul lui Mircea Dinescu, cantonat acasă și păzit de securitate, în fața intrării și, bineînțeles, în felul acesta, pentru mine și pentru semnatarii scrisorii lucrurile au intrat în fâgașul lor firesc. Se ajunsese la un stadiu de saturație, când chiar dacă dictatura nu ajunsese la mijloace de opresiune cu totul și cu totul teribile împotriva intelectualilor, lucrurile care se petrecuseră cu câteva zile înainte la Timișoara, anunțau că nu se mai poate suporta. Deci, momentul Revoluției pentru mine a avut mare importanță ca și pentru alți scriitori. L-am întâmpinat cu mult entuziasm, așa cum am spus, și cu multe speranțe și ceea ce a urmat nu poate decât să constituie momentul altor considerațiuni.

-În calitatea dvs. de apărător al valorilor tradiționale ale civilizației naționale și europene, luând în considerare revista „SECOLUL XX” pe care ați consacrat-o împreună cu domnul Dan Hăulică, după opinia dvs. cum sunt recepționate aceste valori de către intelectualitatea românească post-revoluționară?

-Da, e adevărat că revista „SECOLUL XX” s-a adresat îndeosebi intelectualității și de aceea, prin numerele apărute de-a lungul anilor, a

constituit o adevărată bibliotecă a intelectualului român. Noi avem destule mărturii ale unor tineri care spun că s-au format pur și simplu pe această bibliotecă a revistei „SECOLUL XX”. Noi am luptat, într-adevăr, pentru valorile perene ale culturii europene și mondiale. Până la Revoluție „SECOLUL XX” a fost, în mod evident, revista care oferea o fereastră deschisă spre cultura occidentală, spre cultura lumii. De aceea a și fost întâmpinată cu atâta interes de intelectualitate și de tineretul studios. După Revoluție noi continuăm aceeași linie a „SECOLULUI XX”, dar receptarea a suferit o anumită modificare. Ceea ce înainte de Revoluție constituia prilejul unei evaziuni dintr-un adevărat infern cultural, dominat de ideologie și de măsuri represive, nu se mai prezintă la fel după Revoluție. Acum pătrund la noi absolut toate cărțile care pot să circule în lume. Piața cărții a devenit ca în orice stat liber o piață în care cartea reprezintă și o marfă. Din cauza aceasta, atitudinea este puțin diferită. Sigur că intelectualitatea a rămas fidelă vechilor sale aspirații și cultivă încă adevăratele valori, dar viața culturală a fost invadată de o serie de tipărituri care nu sunt toate de același nivel. Lucrul acesta se resimte foarte puternic în viața culturală. Atât cinematograful, cât și viața literară au produs un fel de deturnare a gustului cititorului nostru, care înainte căuta cartea ca un mijloc de evaziune din atmosfera îmbăscită pe care o organiza dictatura. Acum, în funcție de gustul fiecăruia, oamenii se îndreaptă spre fel de fel de lecturi. Noi sperăm că după un moment, care este încă acela al tranziției și deci al derutei, societatea românească va izbuti să creeze o producție de carte bine organizată, care să răspundă, într-adevăr, valorilor spirituale ale cititorului contemporan.

-Domnule academician, după Revoluția din decembrie s-au dezmembrat o serie de colective redacționale, o serie de grupări literare, iar anumiți „lideri” culturali au trecut în umbră. După opinia dvs., în momentul de față, în jurul cărui focar catalizator se pot regrupa forțele autentice artistice și literare ale țării? Am în vedere toate generațiile de creatori, atât cele tinere, cât și cele ajunse la deplină maturitate! Unii vorbesc chiar de necesitatea unei „curățiri” a culturii, artelor și literaturii?

-Nu, nu, în materie de cultură nu trebuie să se procedeze la un fel de „epurare”. Curățirea terenului trebuie să vină de la sine. Orientarea trebuie să se facă în direcția valorilor autentice ale culturii, deci să se lupte pur și simplu cu mediocritatea, care refuză de obicei tradiția și valorile clasice, mergând exclusiv pe ceea ce poate să ofere gustul. Ori gustul este „organul” care funcționează cu ajutorul modei! Gustul trebuie extrem de bine educat pentru a nu cădea în toate capcanele pe care le oferă moda. Firește, nu se poate nici în cultură fără o modă culturală, o modă poetică, o modă literară și așa mai departe! Moda consemnează momentul respectiv. Ori acest moment respectiv trebuie filtrat, din el trebuie selectate

adevăratele valori, acele care, cândva, peste câțiva timp se vor integra celorlalte valori, constituind tezaurul culturii. Deci, conflictul acela, lupta aceasta surdă care permanent se manifestă și care este necesar să se manifeste între gust și cultură, trebuie să se facă de data aceasta în folosul culturii și cu un anumit control, dar un control estetic asupra gustului. Nu poate fi vorba la noi de nici un fel de „epurare” a vieții literare. Noi avem scriitori autentici care s-au manifestat ca atare și în timpul anilor trecuți și unii dintre ei au avut și activități care i-au obligat să stea câțiva timp într-un anumit con de umbră. Eu cred că trebuie să-i recuperăm pe toți scriitorii autentici, pe toți scriitorii de valoare deoarece cultura noastră nu-și poate permite să piardă nici una dintre personalitățile remarcabile pe care le are!

-Cât timp necesită această recuperare la care vă referiți?

-Această recuperare, cum v-am spus, necesită timp, nu se poate urgenta, pentru că procesele firești își au legile lor proprii de dezvoltare. Nici o ingerință nu este permisă în domeniul acesta. Orică cultură dirijată este o cultură falsificată.

-În prezent, în această perioadă de tranziție, există o dezorientare generală. Acest lucru îl constată de fapt întreaga societate românească, dar, atunci când ne referim la valori culturale, cel mai mult îl simte tineretul! Cum poate fi el ajutat?

-Tineretul simte nevoia să fie îndrumat. Și, de aceea, există această îndrumare a tineretului studios, din facultăți, din licee. Dar nu trebuie să existe o îndrumare a literaturii care să pornească de pe o platformă ideologică. De acest lucru am scăpat și cred că am

scăpat pentru totdeauna! Bineînțeles este rostul nostru, al celor care putem să contribuim cu exemplul nostru sau cu cunoștințele noastre la îndrumarea tinerilor, să facem lucrul acesta, pentru că noi înșine în momentul în care am fost tineri, am profitat din plin de ceea ce ne-au spus profesorii noștri, în privința aceasta! Fără o instrucție adecvată, cultură nu există! De aici derivă importanța pe care, de pildă, un bărbat politic de valoarea lui Charles de Gaulle o dădea învățământului! Învățământul trebuie să aibă cadre în stare să discearnă între adevăratele valori și falsele valori ale culturii și să ofere noilor generații numai ceea ce este deosebit de prețios în cultura mondială.

-Considerați că tineretul de astăzi are discernământul necesar să conteste valori?

-În privința aceasta să știți că este un alt reflex, care ține de vârsta respectivă! Toți am fost bățioși când am fost tineri! Poate că noi, cei din Cercul Literar de la Sibiu, mai puțin decât alții, dar nu înseamnă să nu avem înțelegere față de toată această frondă a tineretului! Nu trebuie să ne speriem de faptul că tinerii se angajează cu mult entuziasm, dăruenie și chiar cu o lipsă de discernământ în lupta pentru ceea ce cred ei că este de valoare! Trebuie să-i îndrumăm cu atenție, să le oferim prilejul unor lecturi care prin ele însele, aproape fără intervenția noastră, să-i ducă acolo unde trebuie să ajungă!

(Urmare în numărul viitor)

Arad, 30 octombrie 1993

Interviu realizat de

Emil ȘIMĂNDAN

SPONSORI • SPONSORI • SPONSORI

S.C. "AGRIONDUSTRIALĂ" ȘAGU S.A.

În timp ce orașenii, grăbiți, înfrigurați, își fac aprovizionarea pentru iarna ce dă semne c-ar veni mai repede anul acesta, oamenii pământului, nu știu ce-i odihna, vremea rea, muncind din greu pentru strângerea recoltei din acest an și pregătirea celei viitoare.

Deși s-a mai scris despre S.C. „Agroindustrială” Șagu S.A., a cărei activitate intensă nu te poate lăsa s-o treci cu vederea, nu ne-am putut abține să nu intrăm la sediul acesteia pentru a lua noi date. Cu puțin noroc, l-am întâlnit pe directorul acestei societăți, domnul inginer Gheorghe Iancu, care tocmai venise din teren, până atunci fiind alături de oameni, utilaje, și pământul cu care formează o singură ființă, un adevărat uriaș, ce ne va da și nouă din roadele muncii sale. Împreună și cu contabilul șef, domnul economist Dorel Ardelean, am trecut la discuții:

-Domnule director, pentru fideliile noștri cititori ai revistei „RELIEF”, cât și pentru cei noi pe care i-a cucerit cu noua sa haină, vă rog să ne prezentați cum stați cu recolta acestui an și ce pregătiți pentru anul viitor?

-După cum dumneavoastră știți și ne-am bucura ca și mulți arădeni s-o afle, societatea noastră are 9 ferme: 7 de câmp, una viticolă și una de animale (vacii pentru lapte), ce cuprind o suprafață de 4134 ha, din care 1162 ha, pe care le lucrăm, sunt de la asociații noștri.

Nu vrem să ne lăudăm, dar am muncit mult, am arat, am semănat la timp, am ierbicidat, am prașit, am și irigat, acolo unde am avut instalații, (și totuși a trebuit să ne luptăm din greu cu seceta din acest an), astfel că acum am recoltat: 3700kg. producție medie la hectar, de pe cele 900 ha însămânțate cu grâu; 4100 kg./ha - orz, de pe cele 830 ha cultivate; 2100 kg. în medie la hectar, de pe cele 522 ha cu floarea soarelui.

-Dar la sfecla de zahăr, soia, porumb, lucernă, cât ați obținut?

-Lucernă am avut cultivată pe o suprafață de 191 ha, de pe care am luat două coase; la porumb ce a ocupat la noi 599 ha, am început recoltatul și estimăm (fiindcă recoltăm direct în boabe) cca 3000 kg. boabe/ha; la soia de pe o

suprafață de 280 ha, aproximăm 1800 kg./ha, iar la sfecla de zahăr am obținut 20.000 kg./ha de pe o suprafață de 100 ha cultivate.

-În drum spre sediul dumneavoastră am văzut pe dreapta, ieșit orzul, să înțelegem că ați terminat semănatul pentru anul viitor?

-Sigur, pe toată suprafața de 1300 ha am încheiat semănatul orzului, iar de luni, 4 octombrie începem la grâu, cu sămânță selecționată și tot pe o suprafață de 1300 ha, iar pentru anul viitor s-au mai plantat și 7 ha cu căpșuni.

struguri de masă în alte județe: Cluj, Sibiu, Sălaj, iar S.C. „Vinalcool” S.A. Arad nu ne-a primit decât 40 tone, soțul nostru majoritar fiind ceaslaua, care se pretează și la vinificație.

-Să înțeleg că în pofida recoltei bune, nu veți avea beneficii la struguri?

-Da. Pentru a-i putea livra în celelalte județe scădem din preț: 150 lei/kg., pentru că beneficiarii vor să aibă partea lor de câștig. O să mai vedem...

-În continuare am vrea să discutăm și despre zootehnie.

Convorbire cu domnii GHEORGHE IANCU, director, și DOREL AREDELEAN, contabil șef

-Utilajele funcționează cu carburanți. Cum stați cu motorina?

-Nu bine! Motorina e pe repartiție, iar acum s-a dovedit a fi insuficientă, încât a trebuit să cumpărăm de la ROMCEREAL. Așteptăm în continuare... să vină!

-Deci nu aveți necazuri numai cu vremea: vara, care tocmai a trecut, a fost secetă, această perioadă de recoltat e mai rece ca de obicei, mai aveți de luptat și pentru motorină!

-Asta e!

-Știu că ați adus din import 2 combine, John-Deere. Ce avantaje prezintă?

-Au caracteristici tehnice superioare celorlalte, lucrează fără pierderi, au echipament de recoltat ce se adaptează la păioase, floarea soarelui, soia, porumb boabe, mazăre, etc., și acoperă o suprafață mare de recoltat, astfel că terenul se eliberează mai repede în vederea efectuării lucrărilor următoare.

-Dar, dacă aveți nevoie de piese de schimb?

-Nu e o problemă mare, deoarece există la Buzău un Service, în stare să satisfacă necesitățile.

-Toamnă fiind și struguri aveți pe 186 ha, vă rog să-mi spuneți cum stați cu recoltatul, cu livrarea lor și de ce sunt, totuși, scumpi în condițiile în care producția este mare?

-Da, arădenii se miră de ce îi cumpără cu 350 lei/kg.: pentru că sunt aduși de la Medgidia, iar noi nu avem unde-i livra. Am trimis

-La ferma 10 de la Mănăștur avem 700 bovine (din care 300 vaci de lapte), iar la Sânpetru German sunt în curs de amenajare și modernizare 7 grajduri, ce pot găzdui 300 vaci, vaci lapte și alte categorii, dar numai la anul viitor se vor putea popula, lucrările avansând încet din cauza fondurilor. Intenționăm să aducem juninci din rasa Hollstein (Olanda), dar sunt foarte scumpe, cca 1300 dolari bucata. Ne-am exprimat dorința și Camera de Comerț și Industrie din Arad știe, că suntem deschiși oricărei forme de colaborare cu parteneri străini. Ne-am bucura dacă am putea realiza și o instalație de pasteurizat laptele, o linie de îmbuteliere proprie și poate am livra laptele mai ieftin decât restul. Dar, deoamdată sunt numai dorințe, nu și fapte, poate acum cu primirea noastră în Consiliul Europei să se schimbe datele problemelor...

-Ați mai avut încercări de mică industrie?

-Am vrut să cumpărăm brutăria din comuna Șagu de la CPADM, ne-au cerut 6.000.000 lei, noi am ezitat, și au vândut-o la „Mini Maxi”, se pare mai ieftin și nu produce nici în prezent... nu știm din ce cauze.

-Anul acesta a fost secetă, irigații aveți doar pe o suprafață de 282 ha (și acete irigații sunt și vechi), nu mai extindeți rețeaua?

-Vrând, nevrând, trebuie arătată situația economico-financiară a societății, astfel: bilanțul la unele culturi s-a încheiat, și a fost bun, dar pentru bilanțul general, când vom da și dividendele, mai avem. Ce va

pot spune e că până în prezent, de la începutul anului, avem un profit de 205 milioane lei, fiind printre cele mai rentabile societăți cu același profil. Din păcate, din cele 205, 92 milioane merg la stat ca impozit. Dacă guvernul ar vrea să ajute agricultura, ar putea face măcar 50% reducere la impozitul pe profit. De exemplu, cu, hai să-i zicem, cele 46 milioane care s-ar întoarce la noi, am putea cumpăra 8 tractoare sau dacă ar veni dirijate numai pentru irigații, da, asta ar fi ceva...

-Ați făcut ceva în acest sens?

-Da, la consfăturile ce s-au ținut la minister pe diferite departamente, am ridicat această problemă, dar se pare că la acel nivel a rămas...

-Nici investitorii străini nu trag la noi, tot pentru această circulație prea lentă a ideilor, a banilor și a legilor. Aș mai vrea să vă întreb ceva, ce m-a afectat și pe mine ca inginer, care este situația acestor specialiști la dumneavoastră?

-Avem 10 ingineri agronomi și 2 ingineri zootehniști, la 229 de angajați permanent, și la sezonierii ce fluctuează în jur de 200 - 250. Bineînțeles că nu putem să le oferim la toți specialiștii de lucru, nu avem posturi, astfel încât i-am triat. Oricum, cu cei pe care îi avem facem treabă bună, colaborăm excelent.

-Am înțeles că până la sfârșitul anului veți putea obține 250 milioane lei beneficii, mai mult ca anul trecut, oamenii, atât muncitorii, cât și asociații sunt mulțumiți de banii câștigați, și pentru că mai aveți mult de lucru, deși este vineri, orele 14, când alții sunt deja în zilele libere, nouă redactorilor nu ne rămâne decât să vă dorim o producție mare, spor la lucru și motorină!

-Vă mulțumesc!

-Și noi vă mulțumim și, trebuie să recunoaștem că ne-am mai dori interlocutori ca dumneavoastră, plini de amabilitate și informații.

Discuție consemnată de

Valerica MAROȘ
Ioan SAVU

SPONSORI • SPONSORI • SPONSORI

S.C. „ALFAR” S.A. ARAD SPRE MODERNIZARE ȘI RETEHOLOGIZARE

Întâlnirea cu dl. inginer Arsenie Horgos, director tehnic la S.C. „ALFAR” Arad, a fost o surpriză plăcută. Acum când foarte mulți se gândesc să facă bani, domnia sa cugetă, se frământă să dea alte valențe pământului de seră, să caute resurse pentru a face societatea mai prosperă. Apoi, dl. inginer are pasiunea lucrului bine făcut. De mai mulți ani este preocupat de modernizarea și rețehnologizarea societății, fosta „Sere” Arad, care a ajuns la un grad de uzură fizică și morală avansată. Trebuie să ne gândim că din 1962 „Serele” arădene au fost în foc continuu și că instalațiile tehnice au avut prea puține momente de răgaz.

Deci discuția noastră a pornit-o firesc pe acest făgaș și datele generale despre S.C. „ALFAR”, care au devenit destul de cunoscute, le trecem mai în grabă. Cadrul general al societății îl formează cele 13 ferme vegetale, de legume și flori de seră, precum și complexul ciupercărie, o unitate aparte, cu o conducere proprie. Altele erau condițiile de atunci, iar acum datele problemelor sunt modificate, parametrii economici de piață impun alte structuri, alte mijloace de producție și poate în primul rând schimbarea de mentalitate. În prezent societatea produce: tomate, castravți, fasole verde, varză, plante de apartament, garoafe. Producția destinată pieții interne ia drumul magazinelor proprii din municipiul Arad, în județul Timiș, Hunedoara, la Reșița, în județul Arad la Ineu, Chișineu-Criș, Lipova. Peste 50 la sută din totalul producției societății este trimis pentru consumul intern.

Suprafața totală de 160 hectare cuprinde 74 ha de seră și 4 ha de ciupercărie. Livada care a existat a fost defrișată datorită îmbătrânirii, acum se fac eforturi pentru reînființarea ei, prin replantări de meri și pruni.

La filiala Complex Ciupercărie situația ne este explicată succint de directorul filialei Constantin Lucaciuc împreună cu Gheorghe Moț - șeful fermei nr. 1/c, Ioan Stancu - tehnologul filialei și de Ioan Armășoiu și Mihaela Bulboacă de la secția de preparare a conservelor. Cu toții se dovedesc oameni de nădejde, care au preocupări de menținere a producției la cote înalte, deși suprafața de 4 ha are tendința de scădere datorită lucrărilor de modernizare care au și început.

Peste tot domină ordinea și curățenia. Sunt elemente care te obligă la admirație și respect față de munca depusă.

Vizita scurtă de acolo (ne propunem să revenim cu o altă pagină specială) nu ne-a permis decât să observăm spălarea fizică a ciupercilor, sortările și resortările, fierberea ciupercilor precum și așezarea lor în cutii care iau drumul în mare parte pe piața internă.

Am revenit la dl. inginer Arsenie Horgos, directorul tehnic, care între timp a pregătit datele pe care a vrut să ni le ofere spre a purta dialogul despre modernizarea și rețehnologizarea societății.

Domnia sa a susținut în luna mai la Zilele Academice Timișene lucrarea „Modernizarea Serelor din Arad - modalitate sigură de supraviețuire și dezvoltare spre economia de piață”.

-Domnule director, v-am ruga să ne prezentați în detaliu scopul lucrării amintite, cât și principalele elemente care stau la baza modernizării serelor d-voastră?

-Scopul lucrării a fost acela de a prezenta spre cunoaștere specialiștilor din diverse domenii de activitate, și prin intermediul dv. unui număr cât mai mare de consumatori ai produselor de seră, probleme deosebite cu care ne confruntăm în acest sector important al horticulturii românești, care pe bună dreptate era numit „mecanica fină a agriculturii” și de asemenea de a sensibiliza factorii de decizie asupra unor măsuri ce se impun a fi luate la un moment dat în sprijinul traversării în condiții de supraviețuire și apoi de dezvoltare a serelor în tranziție spre economia de piață. Scopul în sine al acestei lucrări a fost acela de a analiza în amănunțime acele

elemente de rețehnologizare care se impun a fi luate în studiu și care prin nota distinctă a fiecăruia dintre ele și prin interdependența lor dau caracterul general de modernizare a serelor cu urmările benefice ale acestei acțiuni de modernizare.

Modernizarea - acest concept nou apărut în noile condiții ale tranziției spre economia de piață în cazul serelor trebuie să se producă în două direcții principale.

I. În domeniul tehnic, unde fiind o societate cu un foarte înalt grad de exploatare intensivă a mijloacelor fixe (construcțiile de sere ca atare, pământul etc.).

II. În domeniul organizatoric - ca societate comercială pe acțiuni are nevoie de relații structural - organizatorice noi pe baze economico - financiare impuse de tranziția spre economia de piață. Mă voi referi în continuare la primul punct anume:

În domeniul tehnic serele (ca și construcție și dotare sunt uzate din punct de vedere fizic și moral), modernizarea fluxului tehnologic al producției de seră trebuie să aibă efect în două direcții principale:

a) În direcția reducerii costurilor materiale prin economisirea de energie de orice fel (serele fiind un mare consumator de energie termică, electrică etc.) a materiilor prime și materialelor (îngrășăminte chimice și organice, apă industrială, substraturi nutritive, materiale feroase și neferoase, sticlă etc.)

b) În direcția ridicării nivelului cantitativ și calitativ al producției printr-o dozare eficientă și la timp a factorilor microclimatici și fizici pentru satisfacerea nevoilor biologice ale plantelor de cultură.

Primii germeni ai modernizării au apărut odată cu apariția primelor semne ale crizei energetice mondiale din anii 1978-1980 care și-a făcut simțită prezența și în România. Cantitățile de energie termică alocate serelor s-au redus simțitor, astfel că în anii 1985-1986 se consuma cca 58 la sută față de perioada

Discuție purtată cu dl. ing. ARSENIE HORGOS, director tehnic

dinaintea anilor 1978-1980 și cca 37 la sută în anii 1990-1991 față de perioada dinaintea anilor 1978-1980. Prețul energiei termice a crescut în anul 1993 de 83,6 ori la apa fierbinte față de anul 1990 și de 92,1 ori la abur față de același an în timp ce prețul de vânzare al legumelor de seră, de exemplu la tomate, a crescut în același timp de numai 20 de ori. Reducerea de până la 1/3 din consumul inițial de energie prevăzută în tehnologiile clasice de cultură practicate în serele din Olanda au condus evident la modificarea unor verigi tehnologice importante, primele sere din România fiind construite la Arad în colaborare cu firme de profil olandeze.

Așadar în concepția mea modernizarea fluxului tehnologic al producției de seră cuprinde mai multe elemente pe care le voi enumera succint fără a mai intra în detaliu.

1. Adaptarea tehnologiilor clasice de producere a legumelor la noile condiții de cultură, impusă de cotele de energie termică alocate și de prețul acestei energii.
2. Contorizarea și computerizarea consumului energetic al societății (energie termică, energie electrică, apa de irigat, etc.)
3. Sistemul de irigare a culturilor de legume și flori cu picătura.
4. Sisteme noi de cultură a legumelor și florilor pe substraturi nutritive noi, altele decât solul serei.
5. Modalități noi de combatere fitopatologică a culturilor de legume și flori în seră (combaterea integrată și biologică).
6. Adaptări de elemente constructive noi la construcții de seră.
7. Asigurarea independenței energetice prin construirea de microcentrale pentru producerea proprie de energie termică.

Acum m-aș referi la adaptarea tehnologiilor de cultură, foarte pe scurt, funcție de consumul energetic (în perioada de iarnă și subliniez faptul că în această adaptare s-a ținut cont și de cerințele de legume ale pieții externe în anumite perioade ale anului, funcție de oferta de marfă la un moment dat și de prețul oferit. Nu voi intra în amănunte, dar se impune cu acuitate trecerea de urgență la această modernizare a serelor care în fapt la noi a și început prin aplicarea primelor trei puncte mai sus enumerate, în vederea obținerii unor producții mari și de calitate comparabile cu ceea ce se realizează în prezent pe plan mondial, în ideea de a face față concurenței în domeniu. Dar pentru traducerea în practică a acestei acțiuni de modernizare care este vitală pentru societatea noastră, este absolută nevoie de o creditare cu dobânzi mici cu rambursare pe termen lung.

Domnule director, ați prezentat o multitudine de elemente privind modernizarea și v-aș întreba care este situația actuală a dotărilor tehnice a societății?

Din punct de vedere tehnic serele ca și construcție propriu-zisă cât și din punct de vedere al dotării cu echipamentele specifice și cu utilaje, așa cum am mai precizat anterior sunt uzate atât fizic cât și moral.

Dotările pe linia tehnică sunt cele ale anilor de construcție ale serelor, respectiv anii 1962, 1970 și 1978, acești ani reprezentând etape distincte în construcția celor 74 ha de sere.

Țin să precizez că atât modul intensiv de exploatare al serelor în general cât și gradul înalt de exploatare al echipamentelor și utilajelor cu care sunt dotate în prezent nu vor mai putea face față cerințelor mereu crescânde din punct de vedere calitativ al standardelor europene privind legumele de seră.

De aceea se impune cu stringență modernizarea prin rețehnologizare a serelor și sprijinirea din punct de vedere financiar de către stat, investiții în acest sens numai din surse proprii fiind imposibil de realizat.

-Domnule director, câte din cele 7 elemente pe care le-ați enumerat ca fiind baza modernizării prin rețehnologizare a serelor, ați reușit să le aplicați în practică?

-Am reușit spre satisfacția noastră să punem în practică primele trei elemente. Primul element - adaptarea tehnologiilor clasice de producere a legumelor la noile condiții de cultură, impusă de cotele de energie termică alocate și prețul energiei se aplică la Arad de cca 7-8 ani și putem afirma fără teama de a greși că aplicarea acestui element a intrat deja în rutina noastră tehnologică.

În ce privește cel de-al doilea element - contorizarea și computerizarea consumului energetic al societății în acest an am reușit să contorizăm consumul de energie termică la nivelul tuturor consumatorilor din societate, sistemul intrând în funcțiune în ciclul II 1993.

Contorizarea s-a făcut cu contoare provenite de la firma germană Zenner, o firmă cu renume în domeniu.

Computerizarea este cea de a doua fază a proiectului care urmează a se pune în practică în următorii ani.

Cel de-al treilea element de modernizare - sistemul de irigare a culturilor de legume și flori cu picătura a fost aplicat în mod experimental la o fermă de producție pe o suprafață de 6 ha. Instalația de irigare este de origine israeliană și de performanțele ei ne-am dat seama la Expoziția agricolă „Agritech Printemps” din Israel. Datorită rezultatelor bune obținute în ferma nr. 3 unde s-a experimentat sunt conștienți că trebuie extins sistemul de irigare cu picătura pe toată suprafața serelor.

Rămâne de rezolvat sursa financiară.

În ceea ce privește un alt element de modernizare și anume - modalități noi de combatere fitopatologică a culturilor de legume și flori în seră (combaterea integrată și biologică) pot să vă spun că am avut ocazia să văd pe viu acest mod de combatere biologică. Vizitând Olanda în luna septembrie a acestui an, am văzut efectele acestui mod de combatere biologică atât din punct de vedere ecologic cât și economic și suntem în curs de elaborare al unui studiu privind modul de aplicare și condițiile serelor de la Arad.

După atâtea probleme tehnice prezentate vă propun să nu ne formalizăm prea mult și să adresăm și câteva întrebări mai personale. Evident, acest lucru, cu voința dumneavoastră. În primul rând când și unde v-ați născut?

M-am născut în satul Agrișul Mare, județul Arad, la 9 iunie 1950.

Am terminat Facultatea de Horticultură în anul 1974 și am fost repartizat direct la „Sere” Arad. De la început am fost șef de fermă, iar de doi ani sunt directorul tehnic al societății.

-Sunteți căsătorit?

-Sunt căsătorit din anul 1975, soția mea Voichița este inginer agronom și este șef de fermă. Am cunoscut-o aici la sere și au cam trecut de atunci 18 ani.

-Aveți copii?

-Avem un băiat pe care îl cheamă Sebastian-Cosmin și este în clasa a X-a la Liceul „Moise Nicoară”.

-Spre ce se orientează băiatul?

Se pare că sunt două tendințe. Una spre informatică și alta spre științele umaniste prioritare fiind istoria și filosofia și nu aș omite nici publicistica.

-Domnule director, care este părerea dumneavoastră despre viață, despre realizările dv. la cei 43 de ani ai dv.?

-Realizarea unui om în societate este o problemă complexă și ea trebuie să-și urmeze cursul firesc al vieții, să fie un scop în sine și pentru sine. Succesele sau insuccesele unui om de multe ori nu depind numai de el, ci de o multitudine de factori care acționează în jurul lui. Realizarea unui om, succesele lui sunt cu atât mai depline, mai apreciate în concepția mea cu cât rezidă în urma unei munci asidue, inteligente, consacrate unui scop, unei idei care să servească semenilor, societății în general.

Funcția de director tehnic îmi ia foarte mult timp în sensul că, preocuparea pentru problemele ce se cer de rezolvat îmi stăruie în gând în permanență. Responsabilitatea funcției este enormă, atât din punct de vedere moral, material cât și social. „Serele” au dăinuit timp de 30 de ani și sunt la ora actuală la un moment de răscruce. Nu avem voie să greșim. De modul cum gândim și acționăm acum, vom avea un viitor la care avem dreptul să sperăm.

-Vă mulțumesc.

Ioan SAVU

SPONSORI • SPONSORI • SPONSORI

Pământul, ca o nemărginită grădină

Când se construia cel mai înalt turn de la CET pe lignit, am fost chiar în vârful acestuia, când s-a turnat ultima cantitate de beton. Atunci am scris despre munca dârză a constructorilor. Un coleg de-al meu scria atunci în fiecare zi despre înălțarea acestui gigant. Dacă azi am fi acolo, la cota maximă a turnului și am face cu privirea un tur de orizont, pornind chiar de aici, din buza municipiului și continuând spre Livada - Vladimirescu - Șofronea - Zimand, am avea imaginea unei nemărginite grădini în care se intercalează Pete ruginii, negre și verzi. O grădină străbătută de șinele căii ferate, ce parcă se alungă în depărtare, de cureaua de asfalt a șoselei ce duce spre Oradea. În acest spațiu e un vast șantier al pâinii, unde muncesc din zori și până noaptea târziu, zeci de tractoare, așezând în pământul reavăn sămânța recoltei viitoare. În acest spațiu se cuprinde domeniul SCA Utviniș SA, unde am cunoscut doi oameni care, așa cum spune vorba românului, sfințesc locul prin munca lor dăruită pământului. Domnul director e unul dintre cei care, ca specialist ce a bătut cu pasul zi de zi pământul societății, îi cunoaște ca nimeni altul glasul, dar cunoaște și cum trăiesc oamenii, cum mănâncă, cum se îmbracă, cum locuiesc, cum își cresc copiii și cum îi educă la grădinița și școala societății. Poate tocmai pentru aceasta, pentru calitățile sale deosebite de om, după peste două decenii de muncă aici, Revoluția din Decembrie '89 l-a investit ca director.

-Ce ați fost înainte, domnule director?

-Șef de fermă, inginer cu chimizarea, tot ce a fost nevoie la o asemenea unitate agricolă.

-Am văzut că pe suprafețele însămânțate înainte de ploaie, grâul a răsărit frumos. Orzul e un imens covor verde, sănătos. Încă o săptămână și nu se vede iepurele din el. Vă rugăm să ne vorbiți mai întâi despre această campanie agricolă, un examen deosebit pentru oricare agricultor.

-Într-adevăr, dar să știți că pentru noi fiecare campanie e un examen. Nu există două primăveri, sau două toamne, în care să se lucreze la fel. De fiecare dată trebuie să ții seama de mersul vremii, de cerințele plantelor, să intervii la timp cu lucrări de calitate. Așa că, deși aratul, semănatul, prășitul e de fiecare dată la fel, are ceva specific. Iată, în timp ce alții mai au de recoltat, noi am terminat porumbul, floarea soarelui...

-Ați obținut recolte bune?

-Pentru seceta din acest an, nu putem pretinde mai mult. Am avut, de exemplu, 718 ha însămânțate cu grâu și am obținut o producție medie de 3500 kg la hectar. La orz - tot 3500 kg/ha, iar la orzoaică - 3960 kg la hectar. La porumb am obținut 4000 kg boabe STAS la hectar, iar la floarea soarelui 2000 kg boabe STAS. Aceasta ni se pare o producție bună.

-Acum mai aveți de însămânțat?

-Orzul după cum ați văzut e și răsărit uniform, are o densitate bună și va intra puternic înfrățit în iarnă. Din cele 175 hectare destinate pentru orzoaică, s-a însămânțat întreaga suprafață. Pentru grâu, am destinat 750 ha, din care se însămânțează ultimele hectare, folosindu-se din plin orice oră bună de lucru.

-Vorbeați de ceva specific pentru fiecare campanie agricolă. Prin ce se deosebesc însămânțările din această toamnă?

-Înainte de toate, prin calitatea lucrărilor. Și când spun acesta am în vedere nu doar pregătirea terenului și sămânța, ci și faptul că am reușit să ne aprovizionăm cu 500 tone îngrășăminte complexe, pe care le-am aplicat la grâu, la orz, la fertilizarea ogoarelor. Încă de pe acum ne-am aprovizionat și cu tot necesarul de ierbicide, astfel că putem spune de pe acum: la anul vom obține o recoltă mai bună, bineînțeles, dacă și Dumnezeu va ține cu noi.

-Și să știți - completează domnul contabil șef - n-am luat decât acum ceva credite, care ni s-au acordat în

condiții ceva mai avantajoase, anume pentru actuala campanie agricolă, pentru însămânțări și efectuarea ogoarelor.

-Domnule contabil șef, societatea dumneavoastră este prin tradiție producătoare de semințe, având și autorizație în acest sens. E o afacere să produci semințe?

-Am produs și predat în acest an 445 tone sămânță utilă de grâu, care ni s-a plătit cu 130 lei/kg. E foarte puțin dacă ținem seama de volumul de lucrări suplimentare pe care le presupune obținerea semințelor. Ar trebui să ni se dea mai mult pentru un kilogram. Cam același lucru se poate spune și despre sămânța de porumb, orz, orzoaică, etc. Ar trebui stimulată această activitate de care nu se prea ocupă nimeni. Domnul director e un îndrăgostit de loturile semincere, așa că ar fi bine să vă spună și el părerea.

-Să fiu clar de la început: o facem mai mult de dragul artei, din conștiință, dar nu e deloc o afacere rentabilă în condițiile actuale. Ne zicem însă, că dacă nu producem noi semințe, care avem experiență și condițiile necesare, atunci cine să producă? Țăranul care s-a apucat să-și lucreze singur pământul, nu poate face așa ceva, el trebuie ajutat cu semințe de calitate. Asociațiile agricole, de asemenea, încă nu sunt în stare să se ocupe de așa ceva, trebuind și ele ajutate în acest sens. Și am credință, nu se

Am cunoscut doi oameni ce iubesc cu patimă pământul. Aceștia sunt ing. Dumitru Tucă, director, și Gheorghe Sechel, contabil - șef la SCA Utviniș SA

poate altfel, că cineva acolo sus, la minister, la guvern, își va da seama că trebuie să acorde un anumit avantaj celor care produc semințe de calitate. De dragul artei numai, nu cred că o fac prea mulți. Au trecut acele vremuri când se putea lucra și în pierdere.

-Ce suprafață de teren are societatea dumneavoastră?

-2926 hectare de teren, din care 61 hectare pășuni și fânețe.

-Dispuneți de mijloacele necesare de efectuare a lucrărilor?

-Avem 10 combine C 14, 3, combine pentru recoltarea furajelor, cu dispozitive pentru floarea soarelui și porumb, 45 tractoare, autocamioane, remorci, pluguri, grape, mașini de semănat, etc. Trebuie să arătăm că avem un bun sector mecanic, care întreține și repară toate mijloacele mecanice ale societății, plus autoturisme pentru diverși clienți. Aici își desfășoară activitatea Viorel Incicău, șeful sectorului mecanic, Mihai Păștean, Dumitru Mățiș și alți mecanici și combinieri.

-Datorită conjuncturii în care ne aflăm, aproape fiecare unitate de acest fel are un număr mai mic sau mai mare de acționari. Care e situația la dumneavoastră?

-Avem și noi acționari, cam 370, cu o suprafață de 720 ha. Noi le dăm 300 kg, pentru fiecare hectar, sau contravaloarea în bani a acestei cantități. Fiindcă prevedem să încheiem bilanțul acestui an cu un profit de cca 50 milioane lei, acționarii noștri vor primi și dividende, precum și oarecare cantitate de ulei.

-Sunt mulțumiți acționarii dvs.?

-Probabil că da. Unii sunt însă cam săcăitori, ne tot dau telefoane, ne întreabă de ce le dăm doar atât, etc. Sunt însă destui cei care pentru noi nu au o situație clară. Au venit cu o adeverință că au, să zicem 2 hectare pe locul unde s-a construit CET. De ce nu merge acolo să primească despăgubiri? Alții spun că au avut o anumită suprafață, dar noi nu putem verifica, până când nu primesc certificatele de proprietate.

-V-ați gândit că, mai devreme sau mai târziu s-ar putea pune problema privatizării și acestei asociații?

-Desigur. Atunci, toți câți lucrăm aici, vom deveni acționari. Și atunci vom continua să lucrăm pământul cu pasiune.

-După câte știți, aveți și un dezvoltat sector zootehnic. Cum îmbinați cultura plantelor cu creșterea animalelor?

-E un caz fericit că există aceste două activități. În acest fel nu se pierde nimic din producția secundară, nu se risipește nimic. Avem posibilitatea să valorificăm eficient paie, cocenii de porumb, fânurile, gozurile, boabele ce rămân din procesul de producție. Avem la ora actuală o îngrășătorie de 700 capete tineret bovin, cu un spor mediu zilnic de 500 gr., 270 vaci de lapte, cu o producție fizică de 11-12 litri pe zi, precum și 530 capete tineret bovin.

-Este rentabilă zootehnia dvs.?

-Nu ne prea aduce venituri. Se completează însă cu sectorul plantelor de câmp.

-Ne aflăm în pragul iernii. Cum stați cu furajele?

-Le avem asigurate în cantități suficiente: fân de lucernă, paie, coceni de porumb, concentrate. Total e depozitat cu grijă.

-De unde primiți furajele concentrate?

-Avem moara noastră și le preparăm noi, după posibilități și necesități. Nu plătim prețurile atât de mari care se practică la nutrețuri combinate, nu cheltuim cu transportul acestora.

-Domnule director am văzut că în alte părți se investește foarte puțin. Dvs cum stați din acest punct de vedere?

-De la Revoluție încoace s-au făcut doar unele modernizări la grajduri, la sectorul mecanic și la ferma din Vladimirescu.

-Dar am văzut aici trei noi blocuri de locuințe și altul încă neterminat. Ale cui sunt?

-E o poveste și cu aceasta. Le-a construit primăria din comuna Zimandul Nou, cică pentru muncitorii din comună care lucrează la noi. Dar unii dintre cei care au primit aici apartamente nu mai lucrează la noi. Au venit alții în locul lor, cine știe de unde, așa că la ora actuală nimeni nu știe ce este aici. Oamenii ar fi deci ai primăriei, blocurile de asemenea. Dar blocurile sunt construite pe terenul nostru și primesc apă și curent electric de la noi. O întreagă harababură. Trebuia să ni se dea nouă fondurile și le construim cu oamenii noștri, ne ocupăm de administrarea lor, le repartizăm celor care le merită, etc.

-De ce nu s-au construit aceste blocuri în comună?

-Fiindcă așa a gândit cineva că e mai comod să scape de o sarcină.

-Ce gânduri mai aveți domnilor pentru viitorul apropiat al asociației, pentru munca și viața oamenilor de aici?

-Înainte de toate vrem să facem o brutărie, ca să nu mai cumpărăm pâine de la cooperativa de consum. Avem grâul nostru, așa că vom putea face pâine mai bună și mai ieftină, din care intenționăm să vindem și pe piață. Am și dat un avans pentru procurarea cuptorului de copt. Intenționăm apoi să amenajăm o moară, ca să asigurăm făina pentru brutărie, precum și un punct de sacrificare a animalelor și prepararea produselor din carne. Acesta este gata deja, urmând să fie recepționat de organele sanitar-veterinare. Toate acestea vrem să le finalizăm cât mai repede, spre ușurarea traiului celor care lucrează în societatea noastră.

-Noi vă urăm să aveți multe asemenea reușite.

I. BRATU și I. SAVU

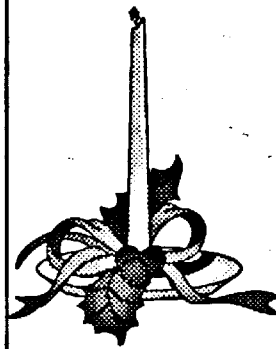
R

SPONSORI • SPONSORI • SPONSORI

Urări adresate cu ocazia sărbătorilor de Crăciun și Anul Nou

În întâmpinarea sfântului Crăciun, sărbătoarea nașterii Mântuitorului nostru Isus Hristos, a Anului Nou, cum e datina noastră creștinească, adesea cele mai calde urări de sănătate și fericire celor din jurul nostru, un An Nou mai îmbelșugat, mai spornic în toate, mai liniștit și cu mai multe împliniri!

Consiliile de administrație, colectivele de conducere ale unităților de mai jos, patronii firmelor private, pe care le menționăm, adresează din inimă salariaților, partenerilor de afaceri, colaboratorilor, tuturor beneficiarilor și familiilor acestora strămoșeasca urare: „La mulți ani cu sănătate și fericire!”.

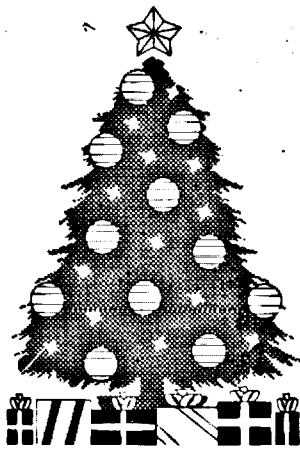

FABRICA PENTRU FERMENTAREA TUTUNULUI ARAD

Cu prilejul Crăciunului și a Anului Nou transmite tuturor salariaților, colaboratorilor, beneficiarilor și familiilor acestora: „Sărbători fericite, La mulți ani!”!

S.C. "CIPROM" S.A. filiala Arad

Cu prilejul sărbătorilor de iarnă, consiliul de conducere al societății adresează salariaților, colaboratorilor și beneficiarilor săi Crăciun și Anul Nou în sănătate și fericire. La mulți ani.

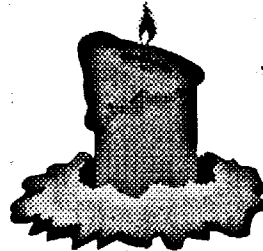
S.C. IMAR ARAD

Felicitați cu prilejul Crăciunului și a Anului Nou pe toți salariații, colaboratorii, beneficiarii și familiile acestora, transmițându-le și pe această cale multă sănătate, împlinirea tuturor dorințelor, precum și tradiționala urare: „La mulți ani!”.

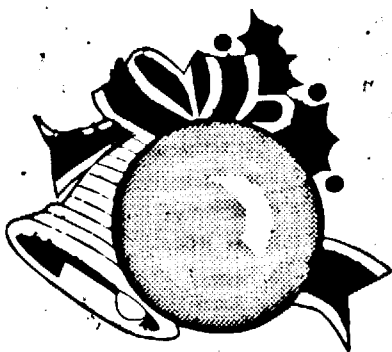

S.C. "Victoria" S.A. Arad

Atunci când acele ceasornicului marchează începerea unui nou an de muncă și împliniri, gândiți-vă o clipă și la colectivul nostru, care cu iscusință și hărnicie produce cunoscutele ceasornice de Arad. Cu prilejul sărbătorilor de iarnă, urăm salariaților, colaboratorilor și beneficiarilor noștri: „La mulți ani!”.

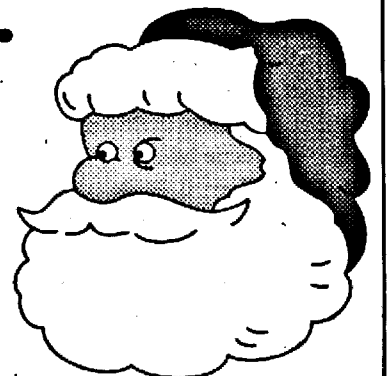
S.C. DACIA SERVICE ARADUL NOU

Apropierea sărbătorilor de iarnă, a nașterii Domnului nostru Isus Hristos și a Anului Nou ne prilejuiește fericita ocazie de a adresa tuturor salariaților, colaboratorilor, beneficiarilor și familiilor acestora tradiționala urare: „La mulți ani!”.

S.C. I.C.I.M. S.A. Arad

Felicitați cu ocazia Crăciunului și a Anului Nou pe toți angajații, colaboratorii, beneficiarii și familiile acestora, adresându-le strămoșeasca urare: „La mulți ani!”.

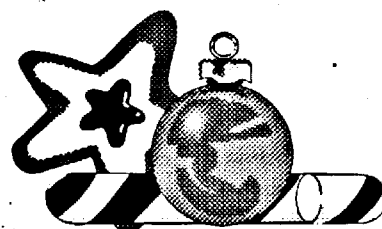
S.C. ARMOPAN S.A. ARAD

Consiliul de conducere al unității folosește prilejul apropierii sfintei sărbători de Crăciun, a Anului Nou, pentru a adresa tuturor salariaților, colaboratorilor și beneficiarilor urarea tradițională: „La mulți ani!”.

S.C. „PRO-LIBRIS” S.A.

Cu prilejul sfântului Crăciun - nașterea Mântuitorului nostru Isus Hristos - a Anului Nou, urăm angajaților, colaboratorilor, și onoratei clientele: „La mulți ani cu sănătate și fericire!”.

INTENȚIONĂM SĂ ADĂUGĂM NOI PROFILE ȘI MODULE LA ZESTREA EXISTENTĂ

Domnul profesor Vălu Florin, doctor inginer chimist, este autorul a 557 lucrări științifice și a 14 manuale, tratate, cursuri și îndrumătoare pentru proiecte de an și lucrări de laborator.

A realizat 46 contracte de cercetare științifică, unele dintre ele (22) sub formă de prototipuri originale pe care a experimentat 14 tehnologii moderne - neconvenționale - de intensificarea proceselor tehnologice prin acțiunea: microundelor, câmpului electric de înaltă frecvență, energiei plasmă, câmpului magnetic, radiațiilor infraroșii, energiei laser, radiațiilor ultraviolete, ultrasunetelor, stratului fluidizat, vacuumului, etc., 13 brevete de invenții și inovații.

A gândit și realizat 12 laboratoare pentru activități didactice și cercetare pe o suprafață de 1000 mp și trei stații pilot pe o suprafață de 2500 mp; conduce doctorate din anul 1976.

Este membru activ al Academiei de Științe din New York, din anul 1979, membru al Asociației americane pentru știință și progres din Washington, din anul 1974 și al Societății internaționale de computerizarea metodelor de inginerie din Londra, din anul 1982.

A participat ca voluntar pe frontul de vest, fiind decorat. Este veteran de război, certificat nr. 70.183.

-Stimate domnule profesor, v-ați impus în specialitate, ați desfășurat o prodigioasă activitate la Institutul Politehnic din Iași. Cu ce gânduri ați venit la Arad?

-Am venit la Arad să muncesc. La Iași am organizat procesul de învățământ în domeniul tehnologiei chimice textile, am amenajat 12 laboratoare și o stație pilot de cercetare și producție. Consider că acolo mi-am îndeplinit misiunea. Același lucru trebuie făcut și la Arad. Cred că experiența mea în acest domeniu este utilă Universității „Aurel Vlaicu”. Aradul este îndreptățit să aibă învățământ superior. El existase cu ani în urmă și firul tradiției trebuie reluat. Se cuvine să mulțumim Prefecturii, Consiliului Județean, Primăriei, societăților comerciale arădene, precum și tuturor dascălilor care au contribuit cu un admirabil entuziasm la materializarea acestui înălțător deziderat al arădenilor - învățământul superior.

-Ce înseamnă pentru dvs., domnule rector, Aradul?

-Aradul, precum se știe, a constituit centrul politic al luptei pentru Marea Unire. Acest vis al românilor de pretutindeni: „Noi vrem să ne unim cu țara” a fost gândit de Consiliul Național Central la Arad. Este bine să i se acorde orașului nostru, statutul pe care îndreptățita sa istorie i-l conferă. Când vom sărbători curând la 1 Decembrie, înfăptuirea Marii Uniri, vom rememora o pagină strălucită a istoriei noastre și, implicit a Aradului. Sunt convins că această parte, capătă strălucirea de altădată.

-A reușit Universitatea să se impună în viața științifică și culturală a acestei părți de țară?

-Universitatea „Aurel Vlaicu” prin prestigiul real al dascălilor și studenților ei trebuie să se constituie într-o prezență activă în viața științifică și culturală a Aradului. Facultățile noastre sunt de: Inginerie și Teologie și două secții de Științe Economice, care în curând va constitui o a treia facultate. Este, desigur dificil să te impui dintr-un început. Știm cu toții cât de grele sunt începuturile de drum. Dar Universitatea noastră tânără este ambițioasă și entuziastă. Ambițiile ei sunt profesionale: științifice și culturale. Ambițiile ei învederează, în primul rând, pregătirea riguroasă în profesie. Mai mult ca oricând, într-o societate în tranziție, învățământul superior trebuie să se impună prin tinuta sa academică, prin verticalitate morală.

-Cum apreciați cadrele didactice și studenții Universității?

-Vreau să vă mărturisesc că venind la Arad, dintr-un alt străvechi centru de cultură și civilizație românească, am fost surprins să descopăr iubirea față de carte, generozitatea colegilor, profunzimea preocupărilor științifice și culturale, strădaniile tuturor pentru o Universitate de prestigiu la Arad, mă bucură colaborarea deschisă dintre facultăți, unicitatea academică dintre profesorii ei, strădania lor de a-și publica cursurile, de a efectua muncă de cercetare științifică, de a-și finaliza tezele de doctorat și în mod deosebit m-a impresionat colegialitatea și sentimentele sincere de înțelegere al studenților,

rod al muncii de educație desfășurate la orele de dirigiență de dascălii, colegii noștri din învățământul preuniversitar, din această parte a țării. Cu toții formăm o formație! Familia învățământului superior de stat arădean. Noi toți, profesori și studenți, prin strădaniile noastre putem conferi un real prestigiu Universității noastre. Numai de noi depinde prezentul și viitorul ei.

-Care sunt problemele aflate acum pe agenda Dvs. de lucru?

-Trei mari probleme se află în atenția Senatului Universității: organizarea noului an de învățământ, pregătirea celor trei cămine (pe str. Ursului, la Liceul nr.2 și la cotul Mureșului - complexul textil) și o problemă fundamentală se referă la pregătirea laboratoarelor și a stațiilor pilot pentru fiecare specialitate. După promovarea disciplinelor fundamentale (matematică, fizică, chimie) și a celor

Convorbire cu prof. univ. dr. ing. VĂLU FLORIN rectorul Universității „Aurel Vlaicu” din Arad

de cultură tehnică generală, studenții de la profilul tehnic, urmează să treacă la pregătirea de specialitate, așa încât Catedrele, Consiliul profesoral și Senatul au în vedere organizarea riguroasă a laboratoarelor și a stațiilor pilot necesare.

-Sunteți membru activ al Academiei de Științe din New York, membru al Asociației americane pentru știință și progres, din Washington și al Societății internaționale de computerizarea metodelor de inginerie din Londra. Cum v-ați impus pe plan internațional?

-Am muncit cu pasiune, cu dăruire, fără să mă gândesc o clipă la o eventuală recunoaștere a valorii cercetării științifice de vreun for științific internațional. Sunt un om modest, dar cu sete de carte și de muncă și cu o neostoită dorință de autodepășire. Am participat la numeroase Congrese internaționale, cu lucrări științifice de tinută prezentate în plen și pe secții, înfățișând izbânzile școlii românești de tehnologie chimică - textilă. Nu pot să nu recunosc că alegerea în organisme internaționale, din vestul țării chiar în perioadele 1974 - 1982, m-a bucurat, dar n-am muncit niciodată cu gândul la ea. An de an, de la absolvirea facultății și până în prezent, am publicat cel puțin două - trei lucrări cu rezultatele cercetării științifice în domeniile de vârf ale specialității pe care am îndrăgii-o tot mai mult. De asemenea la 3-4 ani am scris în edituri centrale sau locale câte o carte, un manual, tratat sau curs. Mi-a plăcut și îmi place atât munca de cercetare cât și cea didactică.

-Vă preocupă activitatea de cercetare științifică în Universitate? Care sunt noutățile de ultimă oră în această direcție?

-Pe lângă organizarea activității de cercetare în

fiecare Catedră și la fiecare disciplină, a cărei rezultate se vor concretiza în publicarea acestora într-o revistă proprie care va fi inaugurată la 01 ianuarie 1994, Senatul Universității își propune și impulsionează activități de cercetare științifică studențească, care se va concretiza într-o sesiune științifică de Comunicări ce se va desfășura înaintea sesiunii științifice a Cadrelor didactice din luna mai 1994, adică a doua Sesiune a Universității noastre.

În plus Senatul Universității și-a propus organizarea unui „Centru de cercetare și proiectare” cu specialiști din compartimentele tuturor profilurilor din Universitatea noastră: tehnic, economic, socio-uman. Se află în curs de materializare un contract de asociere cu Institutul de proiectări SIMTEX București, cu Institutul de cercetări textile București „CERTEX”, cu Institutul de proiectări pentru industria ușoară (IPIU) București.

-Domnule rector, sunt sigură că încă de pe acum gândiți noi secții ale Universității „Aurel Vlaicu”?

-Dacă ar fi să denumesc printr-un singur cuvânt emblematic Universitatea de Stat arădeană, am spune „dezvoltare”. Intenționăm să adăugăm noi profile și module la zestre existentă: de economie agrară, economie vamală, teologie patrimoniu, drept, ziaristică, engleză - română, protecția mediului, hidrologie, geodezie - cadastru, automatizări, telecomunicații, ingineria sistemelor și alte secții care ar interesa economia județului.

-Am auzit că la Universitatea „Aurel Vlaicu” învață studenții din Grecia și sunt solicitanți pentru anul viitor și din Germania. Cum vă explicați că într-un timp relativ scurt, s-a făcut cunoscută peste hotare?

-Prestigiul se câștigă prin muncă. Meritele sunt ale dascălilor, colegii mei, cu vechime în Universitatea aceasta, pe care și-au dorit-o și au fondat-o. Cu mîgălă, au selectat din programele analitice balastul, introducând treptat elemente de mare actualitate și metode moderne de cercetare, punând accent pe interdisciplinaritate astfel că absolvenții noștri să fie competitivi în orice țară din lume! Chiar organizarea numai la doi ani (mai 1992) a unei sesiuni de comunicări științifice de către Universitatea noastră, ale cărei lucrări au fost publicate în trei volume, atestă afirmațiile anterioare.

-Vă mulțumim!

Convorbire realizată de

prof. dr. LIZICA MIHUȚ

VALORI, NORME ȘI ANOMIE ÎN PERIOADE DE TRANSFORMĂRI SOCIALE RAPIDE (II)

(urmare din nr. 8-10)

- Omul are capacitatea politică și socială de a se pronunța în mod concret asupra societății în care înțelege să trăiască;

- sistemele economice trebuie să fie concepute ca desfășurare și valorificare ordonată a activității creatoare a omului, iar sistemele sociale, sisteme de responsabilități, exprimând capacitatea și datoria individului de a participa la definirea universului său social;

- spontanul și conștientul ar trebui să se suprapună, în vederea realizării unei sinteze autentice, între dezvoltarea libertăților individuale și organizarea rațională a funcțiilor colective.

Societatea care ar rezulta dintr-o astfel de abordare, ar avea drept caracteristici principale următoarele:

- ar fi o societate constituită pe baza unei comunități de oameni liberi și responsabili;

- o societate a comunicării și participării tuturor la rezolvarea problemelor individuale sau colective;

- unită prin justiție și conciliată cu sine însăși;

- în care rolurile și situațiile indivizilor și grupurilor sau categoriilor sociale vor fi corect și echitabil determinate și în care nici privilegiile, nici handicapurile să nu se reproducă în

mod automat și necesar, de la o generație la alta;

- în care, situațiile individuale diferite, generate de eforturi și de muncă diferită, ca și responsabilitățile inegale, să nu dezbină oamenii și să-i contraponă, ci să-i unească în cadrul uneia și aceleiași comunități;

- în care diferențierile sociale maxime, normale într-o societate liberă, de piață, bazată pe concurență, să nu depășească anumite limite, dincolo de care coerența și unitatea societății s-ar destrăma.

Cum s-ar putea ajunge la un asemenea ideal? Experiența istorică demonstrează că unificarea în profunzime a societății este posibilă, dar numai pe calea unor procese evolutive și conștiente, prin valorificarea la maximum a resurselor și factorilor disponibili în acest scop. În cazul nostru, în prezent; aceștia ar fi:

- a) evaluarea corectă a resurselor naturale și umane de care dispunem;

b) angajarea tuturor membrilor societății, prin muncă susținută și de înaltă calitate și eficiență, într-un efort coerent, de realizare a unei economii moderne, competitive și de mare performanță, ca bază solidă, pentru rezolvarea tuturor problemelor individuale și sociale cu care ne confruntăm;

c) adoptarea unui nou sistem de

valori, în care respectul de sine și urmărirea interesului personal să se realizeze în condițiile luării în considerare a respectului pentru libertățile și drepturile similare ale celorlalți;

d) ridicarea nivelului de viață a tuturor, eliminarea mizeriei, dar și a privilegiilor, și lupta contra discriminărilor de orice fel;

e) promovarea educației, științei și culturii, ca factori esențiali și dezvoltării individuale și naționale;

f) lupta hotărâtă împotriva îmbogățirii care nu este justificată nici prin muncă cinstită, nici prin talent;

g) repartizarea echitabilă a rezultatelor muncii, pe calea unui dialog loial, condus între parteneri de bună credință, în raport cu contribuția efectivă a fiecăruia, la producerea lor;

h) îmbinarea organică a drepturilor și libertăților cu responsabilitatea individuală, atât față de sine însuși și de soarta sa, cât și față de ceilalți membri ai societății, în condițiile asigurării unor șanse egale pentru fiecare.

În ansamblul eforturilor de soluționare a problemelor, în etapa actuală rolul liderului, ca model și al liderității autentice este covârșitor. Operaționalizarea proceselor de instituire a unei noi ordini politice, juridice, morale în perioada de tranziție, este profund marcată de probitatea morală și charisma conducătorului, actul de

conducere, accentuând dimensiunea morală a tranziției, dat fiind că, în momentele dificile, calitatea liderilor și, deci, a procesului politic este decisivă pentru susterabilitatea politicilor de schimbare.

Nu este mai puțin adevărat că, procesele de schimbare presupun în egală măsură, nu numai participarea masivă și activă a populației, ci și, mai ales, contribuții creative și inovative ghidate de sisteme de valori autentice, adecvate realităților și contextelor istorice și naționale specifice, concordante cu valorile sociale și morale general umane.

i) realizarea tuturor obiectivelor convenite în condiții de libertate, ordine și securitate, împotriva „gălăgioșilor” și a celor „puternici”, pe calea utilizării raționale și „pașnice” a libertății, obiectivității, autodiscipliniei, toleranței și moderației;

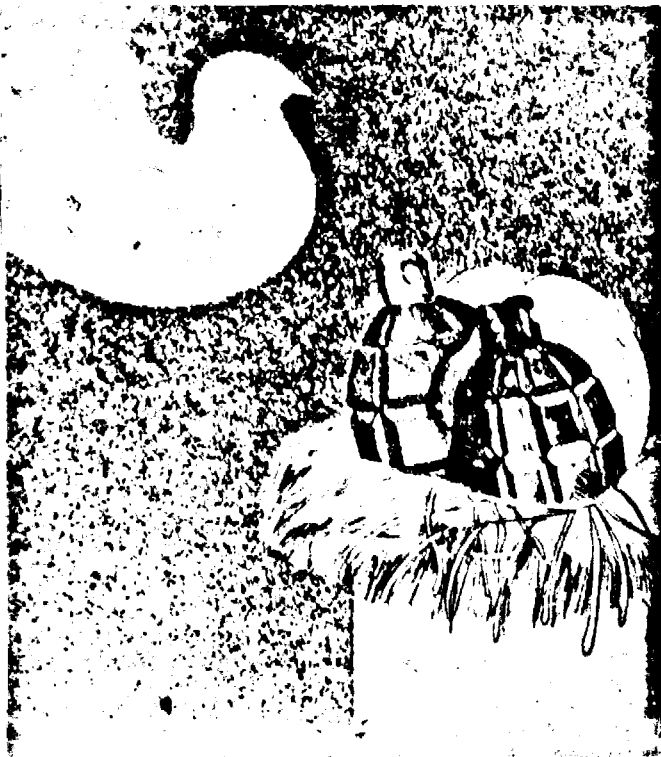
j) promovarea unei democrații puternice și ferme, știtut fiind că nu există libertate și ordine, fără instituții politice reprezentative și organizate, fără o viață politică normală, liniștită și destinată, care trebuie să constituie o dimensiune esențială a modernității democrației noastre

Prof. univ.dr.

Ștefan COSTEA

Ștefan Popa - POPA'S:

URIAȘUL CU SUFLET BLÂND

Pe artistul Ștefan Popa l-am cunoscut în împrejurări aproape obscure, la una din edițiile Festivalului de umor țărănesc organizat în comuna Macea. Era un bun prilej pentru careiera europeană a caricaturistului de a-și etala talentul și umorul subversiv în atmosfera aceea derizorie a zilelor de viol și răs. Tot ce lese din mâna lui POPA'S poartă amprenta privirii sale iscoditoare și traumatizante atunci când e vorba de arta portretului. Fie că este vorba de diplomați, artiști, dictatori sau oameni de bine artistul îl slujește după un ritual aproape pascalian conferindu-le un plus de fragilitate și transparență.

Uriășul cu suflet blând își convertește forța pentru a ne vindeca de nefirescul care s-a instalat - din atâtea pricini cunoscute și necunoscute - pe chipul nostru. El este doctorul fără voie al sufletului nostru iar tratamentul său este invariabil același: porția zilnică de răs.

Gheorghe MOCUȚA

POEME DE CONSTANTIN PANĂ

ASEMĂNĂRILE SOARELUI

Soarele seamănă
Cu firul de grâu.
Cu stinca solitară
Și floarea soarelui.
Cu dinții puri ai copilului.

Seamănă cu un greere îndrăgostit
Cu o frunză de paltin.
Cu stamina crinului
Și cu ochiul porumbiței.

Soarele seamănă cu mine.
Cu gândul meu nenăscut
Și cel trecut în uitare.
Cu ghiocelul și zăpada
În lumina primăverii
Și cu arderea iubirii.

Soarele seamănă cu infinitul
Neîmplinit al tuturor dorurilor
De demult, de azi și de mâine.
Seamănă dintotdeauna cu mine.
Purtând mereu de la-nceput
Un dor de taină și lumină.

CUVÂNTUL

▽

Neasemuit
Este misterul Cuvântului.
Lance de foc
În care raza nopții strigă
Să se transforme
În Alliceva
Ce nu i-a fost dat încă.

El îmi dăruie floarea iubirii
Îmi luminează gândul

Pornit să mă ridice
În lumea fără de pată
A Inocenței...

RAZA NOPTII

Când am nevoie de liniște
Ori de tristețe, ori de reverie
Când mă podidesc ca niște răni
Mullele doruri,
Jes sub bolta seninelor nopți
Și privesc cerul, ... îl citesc, îl ascult
Ca pe o nesfârșită pagină vibrândă
A timpului, a lumilor.
Și parcă simt că la fel
Și-or fi plimbat ochii,
Visele, speranțele, pe cerul înstelat,
Și marii călători, marile iubiri,
Sublima poezie...
Și poate la fel pentru fiecare
Va fi curs măcar o fărâșă de rază
O mângâiere, un cântec de vis
Cum curge acum pentru mine
Făcându-mi atâta bine,
De-acolo de sus, din raza nopții,
Sau nu știu de unde...

UNEORI, ÎNCERC...

O, Timpule,
Dacă m-aș supune totdeauna
Firii, legilor tale
Mi-ar mai auzi vreodată
Viitorimea glasul?...
Uneori
Îmi schimb privirea și veștmântul,
Linia dreaptă o frâng, o-ntortochez,
Îmi trimit ecoul,
În locul adevăratei voci
Prelucrat și stilat
Ca lupul în □Capra cu trei iezi□.
Îmi camușlez

Unele idei și cuvinte
Cu flori ornate, orbitoare
Cu frunze înșelătoare, subtil banale
Pe lângă ele putând astfel
Tu, Timpule
Să treci neluându-mă-n seamă,
Lăsându-mă liber, liber...
Uitând de mine!...

LEAGĂN DE NAȘTERE ȘI SOMN

Ceea ce scriu aici pe alba hârtie
E un jurământ pe lumina pură:
Ce iubesc, iubire să-mi rămâe!

Patria mi-e leagănul de naștere și somn
Mama mamei mele și-a tatălui meu;
Lăptele dat mamei de fărâna udată cu sânge
Și lumina stelelor luminând pieptul ei
Din care eu am supt rodul vieții.

Patria îmi este flacăra - miracol
Jvită pe câmpii și munți primăvara;
Poiana cerului albastru pe care soarele
Își scutură lumina de măr înflorit.

Cu ea îmi încep cartea facerii,
Cartea vieții mele și-a străbunilor mei
De la izvoare la ivirea zilei în veci
Chipul ei ocrotindu-l. În viață și peste
moarte!

NUANȚELE

Îmi păstrez și îmi apăr nuanțele
Fie și numai cu două - trei cuvinte.
Nuanțele-mi sunt totul:
Ele-mi îmbracă, îmi apără
Și îmi înaripează visul.

Când uit de nuanțe
Îmi vorbesc doar cuvintele.
Prin ele se poate vedea,
Se poate auzi
Cum șueră fără opreliște vântul
Ca prin velele zdrențuite
Care nu mai pot mișca nava...

CUM SUNT

Eu nu sunt mai presus de nimeni:
De lumină, de zbor, de durere
Mai presus de vis și speranță,
De iubire, de greșeli ori de moarte.

Nu sunt axa unică a lumii
Și n-am pe frunte vr-un semn,
În mâini nu port vr-un sceptor,
Vocea mea nu are timbru solemn,
Privirea nu mi-i de foc sau hipnoză
Și-n mine nimic nu-i mai altfel
Decât lumea în rându-i ne-așează.

Pe mine atât: nestăpânit și intens
Mă ține sub grea tortură Ceva;
Marele meu demon: Neliniștea.
Cu ea mă zbat și mă-nfrunt
Cu ea am pornit să înving Limila.

REFLECȚII

● "A învăța" este un verb la forma activă; de aceea nu le place leneșilor să-l „conjugue”.

● Părerile se pot forma la prima vedere; pentru convingeri este însă nevoie de timp.

● Inteligența și frumusețea nu au nevoie de ... pavoazare.

● Modestia este frumoasă și valoroasă când este naturală. Când este artificială, este fără valoare, ca orice surogat!

● Convingerile nu sunt lingerie intimă, spre a se schimba cât mai des.

● Cândva exista îmbrăcăminte și mâncare de lux. Acum a mai apărut un nou articol: cartea!

● Surzenia și orbirea au devenit maladiile zilei (la conducători): nimeni nu mai vede și nu mai aude nimic!

● Pluripartidismul are mari asemănări cu grâul: înfrățește! Numai că grâul înfrățește doar primăvara, iar pluripartidismul,

tot timpul anului!

● Multă lume crede în principiile ecologismului și chiar le propovăduiește: chiar și gunoierii, care nu ridică gunoiul cu lunile (deși pentru așa ceva încasează salariul!)

● Televizorul este cel mai ieftin mijloc de cultură: cu taxa plătită poți vedea întreaga gamă a spectacolelor: de la tragedie și dramă, până la comedia bufă!

● "Adevărul iese la suprafață ca uleiul!" Cunoscând acest lucru, dușmanii lui i-au legat de gât „piatra” demagogiei.

● Pentru a se exercita cu succes, fiecare profesie necesită aptitudini adecvate. Oare ce fel de aptitudini va fi necesitând parlamentarismul?

● Ce mai prolifică specie din zilele noastre: bișnițarii!

● Cel „sărac cu duhul”, îl compătimentește pe cel sărac de bani, iar celui sărac de bani îl este milă de cel „sărac cu duhul”. Mai bine așa, decât să se invidieze oamenii!

● Cândva l-am învățat să citească (l-am fost învățator). Acum mă învață el să scriu (este critic literar!)

Prof. univ. dr. Ion DRĂGAN

R

ANDREI MUREȘANU

Profetul Unității noastre naționale

1. Portret biografic

Jn postumele eminesciene, în care poetul revoluționar pașoptist apare adeseori ca erou romantic, găsim sinteza unui portret biografic al lui Andrei Mureșanu: „Prea bun pentru - a fi mare, prea mândru spre - a fi mic - / Viața - mi, cum o duce tot omul de nimic, / Supus doar ca nealții la suferințe grele, / Unind cu ele știrea nimicniciei mele”.

Viitorul poet s-a născut la Bistrița în 19 noiembrie 1816, ca mezin al familiei lui Toader și Eftimia Mureșan. Primele noțiuni de învățătură le primește în casa părintească, de la un țaran știutor de carte, Dănilă Doboș. El înseamnă în biografia lui Andrei Mureșanu ceea ce reprezintă Tănăsucă Mucodean în formația intelectuală a lui Coșbuc. Studiază apoi la Gimnaziul pianștilor, pe băncile căruia învățase cu câteva decenii înainte, Gheorghe Șincai. Era o instituție de învățământ în care studiul limbii latine și al literaturii germane erau la mare cinste. Andrei Mureșanu a fost unul din elevii sărguincioși ai gimnaziului, deși presupunem, disciplina austeră a cursurilor, era pentru tânărul școlar inhibantă. Găsește un refugiu consolant în spectacolul atrăgător al jocurilor populare, în coroara creației folclorice, și va chiar improviza versuri și strigături populare, ca mai târziu George Coșbuc. Deși influența folclorului este destul de slabă în creația sa poetică, publicistica lui culturală își are izvorul mai adânc în acest prim contact cu poezia populară. În 1832, la îndemnul profesorilor este trimis la studii la școlile Blajului, care înființate în 1754, trăiesc acum, la începutul secolului al XIX-lea, al doilea moment de elevație didactică, având profesori ca Timotei Cipariu, Simion Bărnuțiu, Ioan Rusu, Demetru Boier, pentru puțină vreme Gheorghê Barițiu. Toți biografii poetului acordă acestui moment (1832-1838) o importanță deosebită. În ce ne privește, n-o să spunem ca unul din ei (I. Rațiu) că pe Andrei Mureșanu „numai Blajul l-a format”, nici n-o să susținem ca altul (N. Georgescu - Tistu) că momentul blăjean („Trecera prin flăcările Blajului”) corespunde unui veritabil purgatoriu în evoluția poetului. Doar câteva din coordonatele fundamentale ale activității sale se fixează acum. Erau încă vii ecourile Școlii Ardelene, iar influența ei se prelungește la dascălii Blajului din prima jumătate a veacului trecut într-o continuitate firească, de a doua generație. Cunoașterea trecutului istoric, plin de suferințe și umiliri, al Transilvaniei, dragostea de limbă, ca semn inalienabil al ființei și identității

naționale, prețuirea creației populare se statornicește acum în universul său spiritual și-i direcționează activitatea creatoare. În 1838, când Bariț are nevoie de un ajutor, în munca sa culturală, didactică și publicistică la Brașov, se gândește să-l recruteze dintre învățăceii blăjeni, și-l solicită pe Andrei Mureșanu. Învățăcelul blăjean este încântat de perspectiva colaborării cu Bariț și se grăbește să-i transmită, printr-o scrisoare, acordul său. Începe acum perioada cea mai rodnică din activitatea sa, prima perioadă brașoveană (1838-1850). Timp de doisprezece ani este profesor și gazetar alături de Bariț. Nu știm dacă la Blaj a publicat, dar debutul său adevărat acum se petrece, la câteva luni după descinderea în Brașov, în coloanele „Foi pentru minte, inimă și literatură”. A fost un dascăl de vocație atât la Școala românească din cetate, cât și la Liceul romano - catolic, unde a lucrat alături de Iacob Mureșianu. Sub îndrumarea lui Bariț își desăvârșește educația estetică, ia contact cu scriitorii din Principate, iar poezia lui evoluează de la elegia erotică minoră la poezia socială și patriotică, la meditație și imn; specii literare în care a izbutit câteva creații rezistente. Acum cunoaște o glorie, fără precedent, în cultura noastră, ca autor al Răsunetului (Deșteaptă-te, Române), care asociat cu o melodie de Anton Pann a devenit imnul Revoluției de la 1848.

Stabilit la Sibiu, după 1850, pentru Andrei Mureșanu încep avaturile biografice. O slujbă onestă, de funcționar cehovian - concepist gubernial - îi prefirează zile cenușii, de o exasperantă monotonie. Poetul scrie, în poezie cel puțin, versuri nesemnificative, iar semnele unei grave depresii suflătești îi minează adânc sănătatea. În aceeași vreme, Craiul Munților, era încercat în Apusenii lui dragi, de o melancolie fără leac. O vreme Andrei Mureșanu a nutrit gândul să treacă „Carpații cei mândri” și să se stabilească în Principate, ca atâția dintre cărturarii ardeleni. Renunță la acest proiect, revine în Brașovul anilor săi de glorie, dar cu toată grija lui Bariț, poetul nu mai reușește să reînceapă cu adevărat o activitate creatoare, și tot mai înnegurat suflătește, se stinge din viață la 11 octombrie 1863.

2. Poetul Revoluției Transilvane de la 1848

Primăvara anului 1848 îl găsește pe Andrei Mureșanu printre acei „bărbați ai datoriei” care voiau să înlăture seculara înrobire a românilor transilvăneni. Participă, ca atâția cărturari pașoptiști și revoluționari

la marea adunare de pe Câmpia Libertății din Blaj din 3/15 Mai 1848, slăbită de Bălcescu în cuvinte de vibrantă odă: „Zi de lumină, de libertate și de mărire română”. Se afirmă clar (V. Netea) că poetul ar fi depus Jurământul pe Câmpia Libertății, prin care se arăta că „națiunea s-a declarat și proclamat națiune de sine stătătoare”. Ca și Bălcescu și Alecsandri slăvește ziua de 15 Mai 1848, entuziasmându-se de spectacolul solidarității naționale, inspirator de nădejdea libertății sociale și naționale: „Măreață-i serbarea, când frații d-un sânge / Se leagă - ntre sine, prin viu jurământ / A nu lăsa pradă și nici a se - nfrânge / Mărirea străbună și dreptul cuvânt. / De astăzi blestemul contras din vechime, / S-a șters ca și umbra, ca norii prin vânt, / Ș-ntocma ca floarea, răsari, româtime, / Pe brațele gloriei în vechiu-ți pământ. /” Dar participării pe Câmpia Libertății îi datorăm capodopera lui Andrei Mureșanu, poezia Un răsunset, cunoscută îndeobște cu titlul începutului de vers Deșteaptă-te, române. Este „un ecou” sau „un răsunset”, ardelean la poezia lui V. Alecsandri, Deșteptarea României, publicată numai cu câteva numere înainte în „Foaie pentru minte, inimă și literatură”. Însoțită de melodia unui muntean, versurile unui ardelean erau sortite de la început să devină un manifest al unității naționale. Este poezia- emblema a momentului pașoptist în literatura română. Gloria ei eclatantă a determinat etichetarea lui Andrei Mureșanu, ca „autor a unei singure poezii”. Caracterizarea, fie cât de strălucită, este totuși simplificatoare, dar greu de dezrădăcinat din conștiința cititorilor. Trebuie să adăgăm însă că este o „poezie nemuritoare”, care a cunoscut aprecieri superlative, aproape imnice, de la toți comentatorii operei lui Mureșanu. „Deșteaptă-te, Române - scrie Goga - a fost trâmbița fermecată prin care anul patruzeciopist al neamului românesc și a strigat lumii avândul spre ideal, ... expresia de înalt talent literar a curentului de idei ce îndruma literatura ardeleană în acest timp”. Bălcescu a numit-o Marseilleza românilor. Izvorul poeziei se află în Discursul lui Simion Bărnuțiu pagină antologică a oratoriei românești rostit în 2/14 mai 1848 la Catedrala Blajului. În fond, Un răsunset este un discurs verificat. De la începutul ex abrupto și până la interogațiile retorice, de la timbrul de alarmă sub formă de jurăminte sau legăminte și până la frecvența îndemnelor - imperative, totul respiră în această poezie acru unui înflăcărat discurs. Ca și Simion Bărnuțiu, poetul invocă mândria originii române, ca argument în dinamizarea energiilor patriotice ale

contemporanilor: „Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume / Că-n aste mâini mai curge un sânge de roman / Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume / Triumfător în lupte, un nume de Traian”. / Gloria trecutului istoric este invocată din aceleași motive, dar să observăm, că spre deosebire de Alecsandri, la Andrei Mureșanu, unitatea neamului este reclamată dintr-o perspectivă națională mai largă și mai clară. Figurile voievodale exemplare sunt Mihai, Ștefan, Corvin, iar îndemnul la unitatea națională e formulat memorabil: „Români din patru unghiuri, acum ori niciodată / Uniți-vă în cuget, uniți-vă-n simțiri”. Pericolul răpirii limbii, o altă idee fundamentală a poeziei, este denunțat în termeni asemănători cu cei din discursul bărnățian și prefigurează poeziile cunoscute ale lui Coșbuc și Goga pe această temă: „N-ajunse iataganul barbarei semilune / A cărui plăgi fatale și azi le mai simțim / Acum se - ncearcă cruzii în oarba lor trufie / Să ne răpească limba, dar morți numai o dăm. „

După înăbușirea revoluției, în care au căzut atâția voinici care au dovedit că într-adevăr „în aste mâini mai curge un sânge de roman”, Mureșanu a publicat ode funebre Către martirii români (1850), închinându-se cu smerenie în fața amintirii lor: „Dormiți în pace, umbre, martirii României / Ce-ați îngrășat pământul cu sânge de eroi! / Bătrâni cărunți cu vază, voi floarea tinerimei, / Ce-n lupte sângeroase căzând, v-ați rupt de noi. / ... A voastre brave fapte sunt scrise - n istorie / Iar dulcea suvenire în inimi de roman; / Mihașul, Luna, Bradul, au dat dovadă vie, / Că nu e laș românul, nu fuge de dușman!” / Aceasta a fost una din ultimele poezii citabile ale lui Andrei Mureșanu, fiindcă de acum înainte, părăsind Brașovul pentru a se stabili la Sibiu ca translator oficial și redactor al buletinului guvernului transilvănean, inspirația sa va secătui, cantonându-se în genul facil și convențional al odelor omagiale și al epitafurilor. Prin creația sa majoră, Andrei Mureșanu a intrat în conștiința națională ca poetul Revoluției transilvane de la 1848. Așa l-a văzut Eminescu, care în poema Epigonii îi dăltuiește imaginea unui poet revoluționar și trubun, a unui cântăreț profetic: „Preot deșteptării noastre, semnelor vremii profet!”

(Fragment din monografia Andrei Mureșanu - vizionarul unității noastre naționale - în curs de apariție)

Ion BUZAȘI

PAGINI EUROPENE

JÁN TUŽINSKÝ

CORTINA

(urmăre din pagina 16)

trebuie să dau o fugă până la teatru. Chiar acum. Știi, trebuie să fac lumină în anumite lucruri.

Apoi, nedându-i timp pentru o replică, i-a pus geamantanul în mână, a atins-o ușor cu buzele pe obraz și a luat-o la fugă. S-a pierdut printre oamenii care mișunau pe aleea din fața spitalului.

„Nu, se gândise femeia, el nu se va împăca deloc cu situația...” Rămăsese cu geamantanul în mâini, privind pierdută în urma lui. „Nu e chiar simplu. Nu. Dar el n-a știut niciodată să privească adevărul în față. Mai mult s-a jucat de-a viața... Iar eu?” S-a speriat de întrebare și a privit cu precauțiune în jur. De parcă s-ar fi găsit cineva să-i citească gândurile. Dar n-o băga nimeni în seamă. Un infirmier în vârstă împingea un cărucior de invalid; în acesta stătea o fetiță de vreo zece ani căreia îi vorbea. Când au trecut pe lângă ea, râdeau în hohote. Pe alee forfotea mulțimea. Cine s-o ia în seamă?

„Cui aş putea stărni interesul? Nimeni n-a ținut vreodată la mine. Nici el. Poate la început. Pentru el n-am fost decât o figurantă. Nimic mai mult. Trebuia să fiu mai dărză, nu trebuia să-i cedez așa de ușor în toate... Dar așa a fost mai comod. Și pentru el, și pentru mine. Acum trebuie să se schimbe totul...”

-Totul, a șoptit ea, mergând încet spre poartă. Ieșind, s-a amestecat în mulțimea grăbită. Pentru graba asta era ea invidioasă. Ea nu avusese nici un motiv, în toată viața, ca să se grăbească. Ani de zile... Ani lungi. Săptămâni și zile lângă el, în imediata lui apropiere și parcă, totuși, într-o singură nemărginită. Singurătate ce o resimțea doar acum când s-ar fi convenit să stea cu adevărat lângă el. Dar el îi scăpase înainte ca ea să fi reușit să-i întindă mâna...

...În clădirea teatrului domnea o răcoare plăcută. A trecut pe lângă portar, furișându-se în spațioasa sală de spectacol. Semiîntunericul de acolo îi mângâia plăcut ochii. Așezându-se într-un fotoliu, privi scena. Pe scenă se agitau oameni, montând decorurile. Cu toată surzenia lui, auzea parcă bătăile de ciocan, scârțâitul scândurilor, toate ajungeau la el ca dintr-o mare depărtare... „Totuși aud ceva”, se bucură. Dar oamenii se opriră din lucru - regizorul de scenă le explica o mulțime de treburi. Iar el nu mai auzi nimic. Vedea doar fețe atente, buze care se mișcau. Totul îi deveni străin. Cât de repede și prost se învățesc unele lucruri în viață! Cât de rău! Omul aude, citește ziarele, lucruri de tot obișnuite... Și când viața îi dă o lovitură directă, abia atunci își dă seama de câtă importanță aveau. Iar el se simte de parcă ar fi primul din lume căruia i s-a întâmplat ceva.

A simțit o mână pe umăr. S-a speriat. În spatele lui apăru directorul Matel. „Sunt surd ca pământul.” Din nou își

dădea seama de cruda realitate. Matel începuse să-i vorbească; de fapt striga și silabisea clar fiecare cuvânt, astfel ca să poată fi citit pe buze: „Hai până la mine dacă tot ai venit!” S-a simțit jignit. „Nu striga la mine!”, s-a răstit la director. Cei de pe scenă și-au lăsat lucrul uitându-se mirați la cei doi. Păreau că se ceartă. „Păi..., mă rog, bine, bine”, a mormăit directorul mai mult pentru sine. Martinec îl urmă cu oarecare jenă că-l repezise. „E totuși director, iar în situația mea... La dracu'... Acum știe că-s surd de-a binelea, nu mai trebuie să i-o spună nimeni!”

-Ocupă loc!, i-a spus Matel, arătând spre fotoliul aflat lângă Martinec. Ce vrei să faci?

Înnebarea, directă, a fost auzită, ca prin minune, de Martinec. De fapt o aștepta.

„Nu-i scăpare”, îi trecu prin gând, „dar la ce mă puteam aștepta?”. În drum spre teatru se gândise doar la un singur lucru. Ba chiar la spital, ore în șir avea același gând: să rămână cu orice preț în teatru. „Aș fi mulțumit cu orice rol...”

Acum, privind fața severă a directorului, îi era clar că nu va juca prea curând. Răspunse repede:

-Orice... își înghiți, aproape, cuvintele. Ce se va ivi... Nu voi mai juca rolul lui Othelo, dar există și roluri mici... Mă voi adapta.

-Mda... Directorul îl privea ușor descumpănit. În fața lui stătea un Martinec dezarmat și neajutorat.

-Ar trebui să te mai gândești. Ai destul timp... Pe urmă, mai e și propunerea aia cu invaliditatea... Eu, în locul tău...

-Tu nu ești în locul meu.

-Oricum, gândește-te.

-Ți-am spus limpede ce vreau. De gândit am avut timp destul până acum. Mîntea mi-e în regulă, doar cu auzul... mă rog...

-Cum crezi. Directorul se ridicase și-i întinsese mâna. Dar nu va fi simplu.

„Asta o știam și fără să mi-o spui. Pentru tine, și poate pentru încă alții de pe aici, ar fi mai simplu cu o mică petrecere de adio, îmi oferiți plicul cu bani, cadoul obligatoriu și... o caldă strângere de mână. Ar fi mai simplu, numai că eu nu țin la serbările de adio. Vreau să joc și o voi face, măcar de ar fi să orbesc”.

Dar n-a jucat. Pur și simplu nu s-a putut. Treaba asta a reieșit pe parcursul repetițiilor, adică imediat după citirea rolurilor. Regizorul îi dăduse rolul lui Kreon din „Antigona” de Sofocle. Dar n-a mers. Își începea replicile înainte de a-și fi terminat replica partenerul, alteori întârzia, mai mult șoptea, fiindu-i frică să nu vorbească prea tare. Până la urmă a trebuit să recunoască singur că teatru, cel puțin deocamdată, era peste puterile sale. Așa că, în momentul despărțirii, toți cei din teatru simțiseră un sentiment de ușurare. Dar tensiunea pe care o acumulase acolo a trecut în relațiile cu soția.

Se plimba prin apartamentul gol. Soția

il ocolea, pe cât îi era posibil. Îl știa acolo, cu frământările lui. Ea se închidea în odaia cu cărți, acestea fiind, demult, singurele ei prietene. „E poate greșeala mea că ne-am înstrăinat într-atât. Iar acum nu mai e cale de întoarcere. Trăim alături, dar suntem ca doi străini. Așa era și înainte, numai că eu nu-mi dădeam seama. Dacă el era mulțumit, aveam pentru ce trăi...”

De fapt, se vedeau numai la masa de prânz. Nu-și vorbeau. De parcă n-ar fi avut ce să-și spună, deși zilele vieții lor curgeau monoton și amândoi ar fi avut nevoia unei apropieri. Ar fi vrut, fiecare, să pătrundă în acel gol care se căsca între ei, dar nici unul nu izbutea s-o facă. Lui îi stătea în cale timiditatea, frica, neînțelegerea. Ei, comportamentul său care i se părea prea mândru - o mândrie care venea în urma unei nenorociri mai degrabă decât din îngâmfare. Ca frunzele, toamna, se scuturau gândurile sale. Nu mai era vremea în care clocotea de gânduri despre sensurile vieții. Până la urmă nici nu mai vroise să se gândească la trecut, fiindcă prezentul îl obliga să socotească doar cum va merge treaba de acum înainte.

Scrisoarea primită de la Matel - și pe care o mototolise în buzunar, îl obligase, totuși, să privească în urmă. Când o citise pentru prima oară, nu-i venise să-și creadă ochilor. Cuvintele se învălmășeau, literele săreau de la locul lor, sensul se pierdea...

Și cum fusese la început! Atunci nu-și închipuia că omul poate fi atât de vulnerabil. Și n-avea vreun motiv să se îndoiască de sine. Nu-și putea reproșa nimic...

Deci, își amintea... Primul lui film. Nu primul rol mare, dar primul film. Se turna în hala aeroportului. Regizorul îi explicase amănunțit secvența. În jur roiau figuranții. Totul era pregătit. S-au aprins reflectoarele, a țâcănit clapa, iar el a ieșit în fața camerei. Îl cam deranja bătăitul ei neîntrerupt. În clipa când a vrut să facă un anume gest, pregătit cu atâta meticulozitate, o voce surescitată l-a oprit brusc. „De ce luminați figuranții? Luminile spre maestrul Martinec! Figuranții mai în spate! Nu vă băgați în fața camerei!”

Atunci l-a observat. Stătea printre ceilalți figuranți. Prima oară a crezut că se înșală. Dar i-a văzut clar scipirea din ochi și tremurul buzelor. A înțeles că era adevărat - cel de acolo era idolul său din copilărie, artistul care dăduse viață pe scenă atâtor personaje celebre...

Iar acum, figurant?

-Figuranții la o parte!
Figurantul de atunci, fostul lui idol, s-a simțit examinat, a surăs dezorientat și s-a tras înapoi, intrând mai adânc în masa figuranților pe care încetase s-o mai lumineze reflectoarele. Din nou a țâcănit clapa, camera a reînceput să bătăie. Iar el uitase de toate, gândindu-se numai la rolul său. Atunci...

Martinec s-a ridicat din fotoliu și a traversat camera întunecată. A deschis

încetșor ușa, ca să nu-și deranjeze soția. A străbătut coridorul și a intrat în baie. Abia atunci a aprins lumina și s-a așezat pe marginea căzii. Pe urmă a scos din buzunar scrisoarea, a făcut-o ghemotoc și a azvârlit-o în wc-eu. A tras apa hotărât.

„Așa trebuia. Bine am făcut. Nu mă voi duce să fac nici un fel de figurație!”

A învărtit robinetul și când apa a țâșnit și și-a spălat mâinile - parcă și le simțea murdare. Atunci a simțit în spate privirea cuiva. S-a uitat, printr-un gest reflex, în oglindă.

„Nu, nu, nu...” și-a spus în gând. „Asta nu poate fi adevărat!”

În oglindă se ivise o față. Fața fostului actor celebru pe care-l zărise, atunci, printre figuranți.

-Nu-i adevărat!, a urlat.

Privea cu ochii ieșiți din orbite, căutându-se pe sine. Dar nu. Nu-și găsea chipul în oglindă. Numai chipul acela, surzând enigmatic. Lucind în lumina puternică a becului care bătea direct în oglindă.

Femeia l-a găsit căzut pe covor. Se uita la ea cu ochi străini și goi, arătând pe cineva aflat în spatele ei. Femeia s-a întors, dar n-a văzut pe nimeni.

După o săptămână i-au permis prima vizită la secția de psihiatrie. El părea liniștit, nu mai căuta pe nimeni, și nu arăta spre închipuiri. Dar, îi era limpede, arăta ca un alt om. La despărțire a scos din buzunarul halatului de casă, vârgat și cam ros, micuța carte cu versurile lui Rilke, spunând:

-Citește! Uite cât adevăr. Cum de putea...

Versurile erau cele citite de ea în seara când primise Martinec scrisoarea.

Când a sărutat-o, la despărțire, simțise din nou că își aparțin. Nu era un sfârșit, doar un început.

-Spune-i lui Matel, o rugă el, că nu mă voi duce în trupa de figuranți... Care va să zică și doi ochi e prea mult... Iar eu parcă nici nu te-aș fi văzut. Dar asta trebuie să se schimbe. Totul. Înțelegi? Totul se va schimba.

„Dar nu va fi prea târziu? Și dacă am depășit timpul sub soarele străin? - se gândea femeia. Cu toate acestea încolțea în ea o tandrețe tristă, poate și fericirea... Într-adevăr era fericită.

Și a fost fericită până în momentul când a venit directorul Matel și a anunțat-o că soțul ei a murit. Când a auzit vestea, sperindu-i fericirea ei atât de neașteptată, i-a venit să-i scoată ochii.

Lumea se răcise de tot.

(Din volumul „Cavoul”)

Traducere din limba slovacă de

Ștefan Doval și
Florin Bănescu

PAGINI EUROPENE

JÁN TUŽINSKÝ, actualul președinte al Societății Scriitorilor Slovaci, s-a născut la Zlate Moravce - Slovacia. A absolvit facultatea de filologie în cadrul Universității Komensky din Bratislava. Lucrează ca redactor al emisiunii literare la Radio Bratislava. S-a consacrat publicisticii culturale și eseisticii. Este autorul a mai multor dramatizări din proza slovacă și universală. Pentru Radio a scris nuvela „Funingine și zăpadă” (Sadze a sneh) -1986.

Debutul editorial și l-a făcut cu o culegere de povești: „Biciuirea cailor” (Bicovanie koni) - 1983. A urmat nuvela „Coțofana nu fură” (Straka nekradne), 1987 și „În așteptarea hingherului” (Cakanie na sahra) - 1989, cărți pentru tineret. În 1990 publică romanul „Cine aruncă cu piatra” (Kto hodi kamenom), iar în 1992 volumul de povestiri „Cavoul” (Krypta) și romanul „Biliard pe acoperiș” (Biliard na streche).

S.D. și F.B.

„Nu, nu”. Vroia să se convingă pe sine însuși: așa ceva nu poate fi adevărat. Acesta ar fi sfârșitul. Da, un sfârșit definitiv.

-Dar este sfârșitul!, a spus cu voce tare.

În lumina slabă a veiozei, pe tapetul din camera de zi, a răsărit, tremurândă, umbra sa prelungă. O clipă o privi cercetător, ca pe ceva străin, nedorit, dar de care nu poți scăpa. A scos pachetul de țigări din buzunar și, cu gesturi precipitate, și-a aprins una. Contururile umbrei s-au șters oarecum, fiind șlefuite de fumul țigării.

Cu toate acestea umbra era acolo și tremura. Acest tremur îi provoca o stare de nesiguranță, de răceală și amărăciune care se preschimba, treptat, într-o tensiune de nesuportat.

S-a îndreptat grăbit spre măsuta cu veioza. A stins lumina. În încăperea s-a înstăpănit întunericul. Acum umbra dispăruse. Numai vârful țigării înflorea pe fundalul vag luminat al mâinii sale. Omână cu pielea zbărcită. A stins-o în scrumieră și s-a lăsat în fotoliul care a gemut sub greutatea sa. Își strecurase o mână în buzunarul halatului său vechi și destul de ros, mototolind plicul cu scrisoarea care-l aruncase, atât de repede și surprinzător, în starea aceea. „Nu, trebuie să fie o greșeală”, își spunea, dar nici el nu credea că ar putea fi vorba de o greșeală... „Doamne, acesta ar fi într-adevăr sfârșitul... Dar trebuia să fie chiar așa? Să se termine totul atât de rău și de banal? Nu, nu poate fi adevărat...”

-Nici nu este adevărat, a strigat el în întuneric. Nu se poate termina în acest fel. Nu. Așa nu! De data asta aproape urlase.

Și-a dat seama de ce face abia când a zărit, pe geamul rece al ușii, scânteierea luminii din coridor.

„Nenorocire! Nu mai aud ca lumea... Nici măcar pe mine. E ceva de speriat”, își spuse îngrozit.

Soția sa ședea tăcută într-un fotoliu, citind Cântecul de dragoste ale lui Rilke. În lumina aurie a lămpii îi putea vedea fața înclinată ușor. O față brăzdată de riduri. Ochii ei negri, adânci, scânteiau stins când citeau

despre moartea cornetului Kristof Rilke și luceau apos când îi ridica de pe carte, fixând peretele încărcat de cărți din fața ei. Rămânea așa o vreme, apoi își lăsa încet ochii în jos; buzele-i șopteau tremurând: „Și doi ochi sunt prea mult”. După asta a tăcut, pe urmă a început să șoptească din nou:

„Din când în când, noaptea, ni se pare drumul cunoscut. Dar dacă noaptea ne întoarcem traversând acea distanță, pe care am trecut-o transpirând sub un soare străin?”

În jur domnea liniștea. Numai undeva, în depărtare, dinspre calea

Da. Poate nu vroia. Am fost mereu lângă el, dar nu mă vedea întotdeauna. Și poate nici nu m-a văzut deloc!”

-Dar dacă nu l-am văzut nici eu?, abia suflă ea și șoapta i se pierdu în întuneric. S-a așezat în fotoliu ținând în mâini cărticica de versuri. Dar nu mai putea citi poeziile lui Rilke. Numai ca un răsănit îndepărtat stăruiau cioburi de cuvinte, fragmente de versuri...

-Și doi ochi sunt prea... șopti.

Afară bubui un trăznet. Camera fu brusc scaldată într-o lumină albastruie. Umbrele lucrurilor săriseră pe tapetul pereților.

JÁN TUŽINSKÝ

CORTINA

ferată, care se încolăcea precum un șarpe de oțel în jurul orașului, se auzea troznetul surd al traverselor. Apoi locomotiva a fluierat îndelung. Și, dintr-odată, ca la un ordin, dincolo de fereastra întredeschisă, a foșnit vântul, iar apoi, ca o transpirație grea, picăturile de ploaie s-au așezat pe sticlele ferestrelor.

Femeia s-a ridicat din fotoliu, s-a apropiat de fereastră și a închis-o. Atunci a auzit strigătul. Unul de împotrivire și nici pe departe al totalei resemnări. „Nu se poate termina în acest fel. Nu. Așa nu...”

A ieșit în goană pe coridor, aprinzând lumina. Vroise să intre în camera de zi dar, când l-a văzut cum stă în întuneric, s-a hotărât să nu-l mai enerveze și ea. „Trebuie să se liniștească singur. Odată și odată tot trebuie s-o facă...”, se gândea femeia. „Este prea sensibil și s-ar simți jignit. Nu-l pot ajuta fiindcă, de fapt, el niciodată nu și-a dorit acest lucru... Poate nu m-a dorit nici pe mine...”, își spuse ea cu amărăciune. „Actoria l-a înghițit cu totul. Cât timp a avut succes. I s-a dedicat cu trup și suflet. În afara teatrului nu cunoștea nimic. Poate nici nu vroia să cunoască.

...”Și doi ochi sunt prea..., domnule Martinec, spusese doctorul. Ca artist, desigur cunoașteți într-atât viața ca să știți, cum aș putea să vă spun..., că uneori ni se ia mult mai mult. Și doi ochi sunt..., repetase doctorul Jansky și pe fața lui oricine ar fi putut citi că mai bine s-ar fi lipsit de pacientul acela care nu-l înțelegea. „Altul în locul lui ar fi fost fericit, și probabil recunoscător, dacă scăpa dintr-un asemenea accident...”, se gândea doctorul Jansky, „dar acesta... E adevărat, nu va mai auzi niciodată bine, dar ce înseamnă auzul în comparație cu șansa de a mai trăi? A trăi normal.” Îi spusese: „Trebuie să vă împăcați cu gândul că auzul dumneavoastră nu va mai fi perfect.” Ba chiar îi strigase: „Și doi ochi sunt prea...”

„Ce Dumnezeu are cu ochii?”, se întrebasese iritat Martinec. Dar îi răspunsese calm:

-Numai că eu nu sunt pictor. Sunt actor. Actor. Am nevoie de ochi, bineînțeles, dar fără auz sunt un proscris. Distrus. Înțelegeți? Vă puteți măcar închipui ce mă așteaptă?

Martinec începuse să strige în așa

hal încât o asistentă intră în fugă, fără să bată la ușă. Neînțelegând ce se întâmplă, îl privise mirată, prin lentilele groase ale ochelarilor ei, pe doctorul Jansky - acesta își relua discursul: „Uitați domnule Martinec! Îmi închipui cum vă simțiți. Da, credeți-mă, vă compătimesc, dar ar trebui să înțelegeți noua dumneavoastră situație, s-o luați ca pe un rol nou. Și, mă scuzați dacă o spun așa cum gândesc: poate cel mai important rol. Mai important decât toate câte le-ați interpretat pe scenă. Asemenea roluri nu le repartizează decât cel mai mare regizor: viața! Este un rol greu fiindcă va trebui să-l simțiți și să-l trăiți total, din plin, fără căderea cortinei și stingerea reflectoarelor.

„Regizor precurvit - viața”, gândea Martinec pășind pe coridorul alb al spitalului. „Viață curvită! Nu-mi aud nici măcar pașii. Într-un asemenea loc ar trebui să răsune fiecare pas. Sunt ca un butuc. Cine să fi crezut că singurul regizor care se mai interesează de mine va ajunge viața? Și patetismul medicului! Praf în ochi. Auzi, va trebui să jucați din plin, fără de a avea posibilitatea de a da câte o fugă în culise, fără căderi de cortină și stingeri de reflectoare!” Martinec rânjise. „Domnule doctor, zadarnică stăruință! După mine a și căzut cortina. Și doi ochi e prea... Am terminat jocul.”

Ieșise, bușind cu răutate ușa, în curtea scaldată de lumina soarelui. De la poartă îi făcea semne soția. Soarele îi bătea în ochi așa că fusese nevoit să-și facă mâna sreașină ca s-o poată vedea. „Ce-i atât de bucuroasă, proasta?”, gândi cu o amărăciune furioasă. „Niciodată n-a înțeles nimic. Nici măcar acum... sau încă nu știe? Nu. Imposibil. Desigur, i-au spus. Și uite ce semne îmi face. Ba încearcă să și suradă. Avea o gamă întreagă de surâsuri, dar acum nu-i iese niciunul!”

A făcut câțiva pași spre ea și deodată l-a străbătut ura. „I-au spus să vină. E surd de tot!... Ar putea să-l lovească o mașină...”

-Bine că ai venit, i-a spus repezit. Măcar îmi duci geamantanul acasă. Eu

(continuare în pagina 15)

RELIEF

Nr. 8-9 (13-14) 1993

Redactor șef: EMIL ȘIMĂNDAN

Consiliul consultativ: IOAN ALEXANDRU, poet, senator de Arad; AUREL ARDELEAN, prorectorul Universității de Vest „Vasile Goldiș” Arad; ȘTEFAN AUG. DOINAȘ, membru al Academiei Române; FLORIN BĂNESCU, prozator; ONDREJ STEFANCO, poet; FLORIN VĂLU, rectorul Universității „Aurel Vlaicu” Arad

Culegere și tehnoredactare

computerizată

Leximis®

Tiparul executat la S.C. "GUTENBERG" S.A. Arad